

STUDENT MELLOM FJELLENE

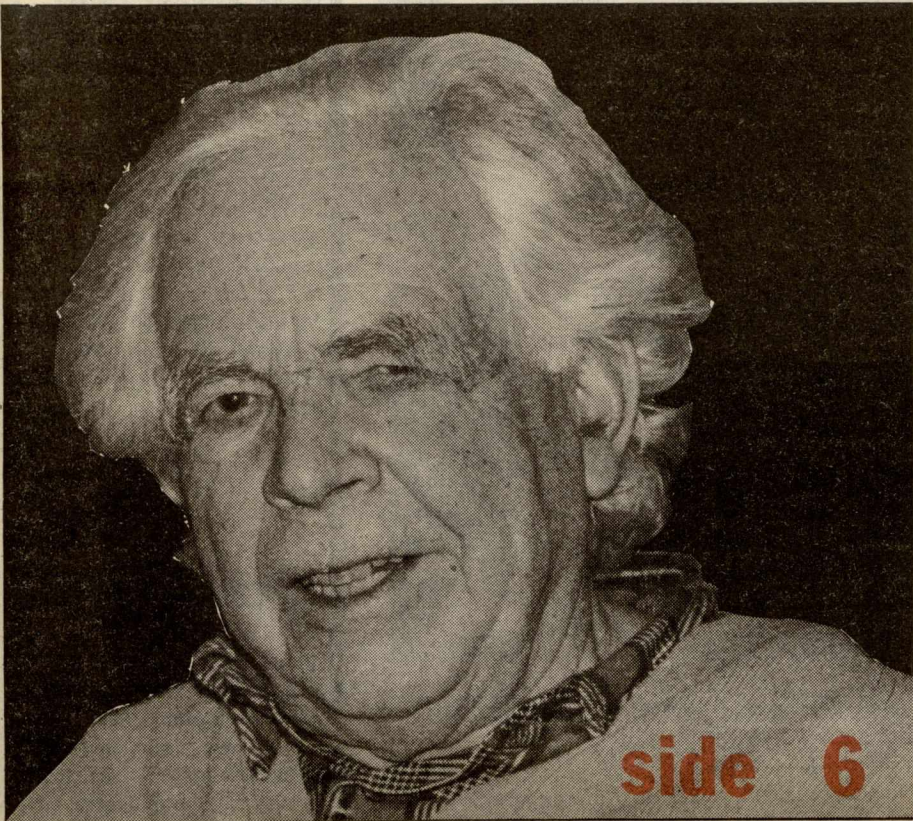

HVA MÅ GJØRES

Nr. 2 — 79

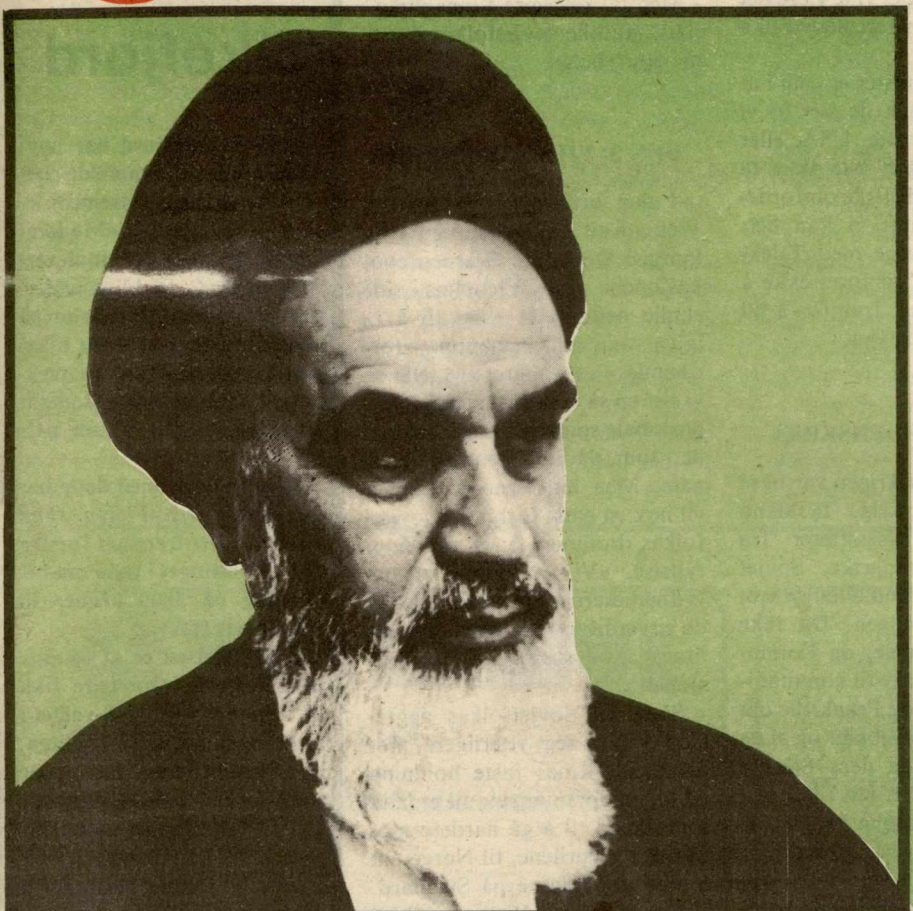
Avisa til Norges Kommunistiske Studentforbund

Pris kr. 3

side 6

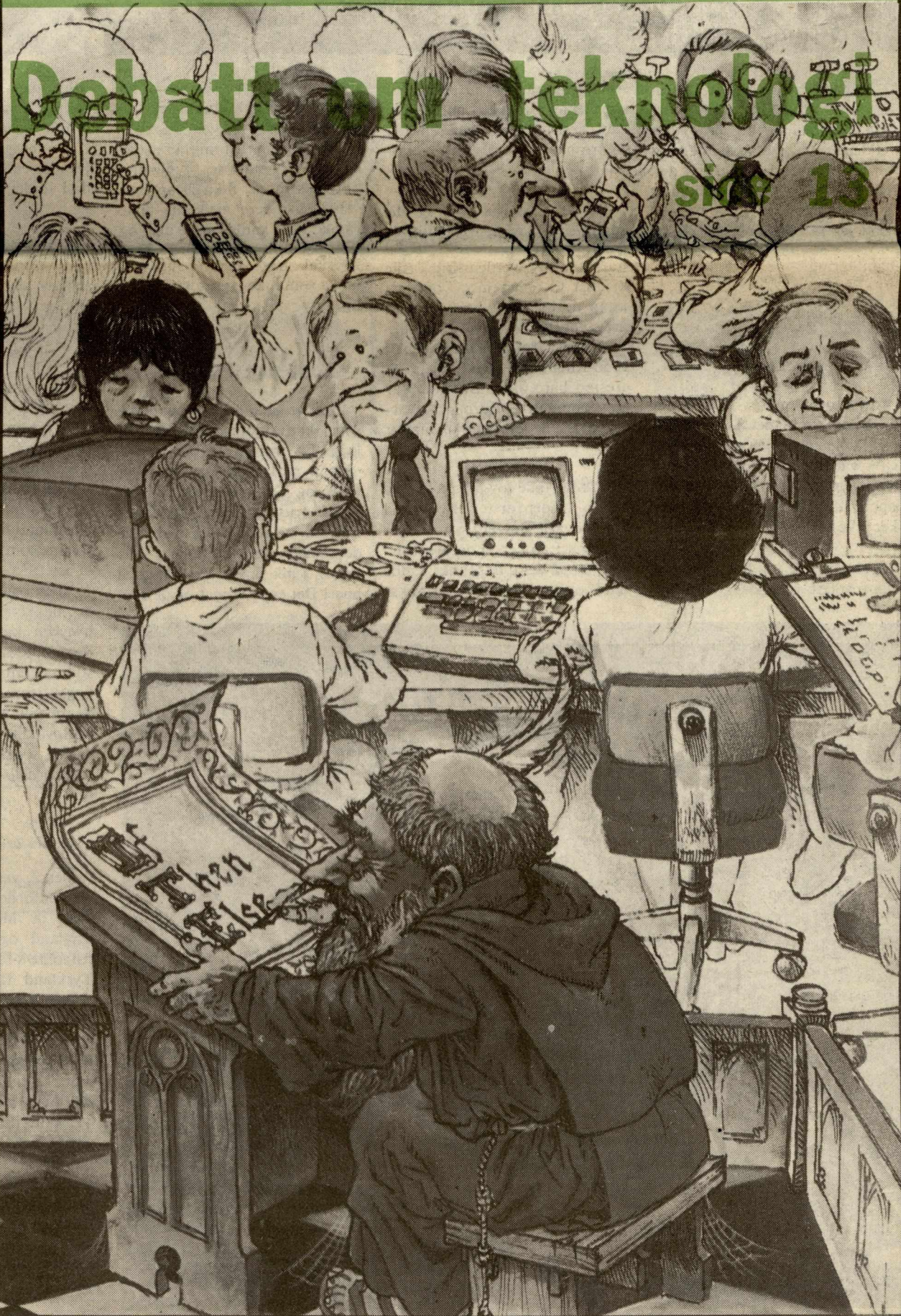
Møte med Trond Hegna og Mot Dag

IRAN

side 10

Skal kineserne bruke hakka til år 2000?

Debat om teknologi
side 13

KAMERAT DENG

BREV TIL AVISA

Det går en hviskekampanje blant progressive: «Deng er høyre». Det irriterer meg fordi jeg synes det meste av det Deng gjør er bra. Det er en ting til som irriterer meg. Kommunistar tar ikke stilling til noe som helst lenger. «Vi kan ikke forsvare alt som kommer fra Kina», sier de. Nei-vel, men vi er nødt til å ta stilling til og studere de viktigste spør-

måla.

SV-erne har tatt stilling for lenge siden, hvor lenge trur du de lar deg vakle? Jeg har lest litt om Kina. Jeg vil forsvare kamerat Deng. Jeg kommer sikkert til å skrive mye feil, men mottoet må være: Ta sjansen på å gjøre noen feil, bare de som ikke gjør noe som helst kan unngå å gjøre feil.

Jeg skal ta for meg tre områder hvor Deng har gjort store ting. Kampen mot russerne, de 4 moderniseringene og avdogmatiseringa av marxismen. Etter det, for å vise at jeg ikke «godtar alt som kommer fra Kina blindt», skal jeg ta opp synet på klasser og klassekamp, og en suspekt rehabilitering.

RUSSENE

Like over nyttår hadde det amerikanske bladet TIME et intervju med Bresjnev. Gamnal og sjuk var'n, og så spurte de hva han syntes om Kina. «Hold opp», utbrøyt Bresjnev, «jeg orker ikke snakke mer om Kina!»

Før Deng dro til USA blei han konfrontert med denne uttalel-

sen. Deng bare gliste: «Jeg blir aldri lei av å snakke om Sovjet». Deng er den verste kineseren ifølge Bresjnev.

Det er russerne som er det sentrale i Kinas utenrikspolitikk, fordi det er Russland som vil starte en ny verdenskrig. Alle kjenner til remsa med kriger og kupp de har stått bak det siste året. Ingen kan vise til noe liknende for USA etter nederlaget i Indo-Kina i -75. Men Sovjets aggresjon bare øker. Da Kina var på shoppingtur i Europa, advarte Sovjet de europeiske landa:

«Dere får ikke lov å handle med Kina». Under første del av krisa i Iran advarte Sovjet USA: «Henda unna Iran» enda det var Sovjet som på dette tidspunkt hadde land- og marineøvelser i Kauka-

sus og Det indiske hav retta mot Iran. Sovjet vil dominere hele verden. For hver SALT-konferanse har det militære styrkeforholdet endra seg stadig mer i Sovjets favør. Som Deng sier: «Hva skal dere med alle disse våpna. Ikke kan de spise dem og ikke kan de ha dem på seg». Sovjet skal starte en krig mot alle landa som ikke lar seg kue frivillig.

DET BLIR KRIG

Det er mange kommunister som ikke skjønner at det blir krig. De trur at det skal være «kamp mot begge supermakter USA og Sovjet» enda. Derfor blir de frustrerte når Deng reiser til USA, og allierer seg med «alle de reaksjonære kreftene i verden». Tenk å snu det sånn på huet! Det er jo Sovjet og de som

følger dem som er de reaksjonære. Sovjet vil presse den perverterte sosialismen sin på alle andre folk i verden. Hvordan skal Sovjet stanses hvis ikke de andre landa i verden allierer seg mot Sovjet?

«Hva har Sovjet å beklage seg over» — sier Deng, «de kan jo bare slutte å søke hegemoni så skal vi slutte å alliere oss mot dem.»

USA ER ALLIERT

I den grad de er mot russerne, så er også USA vår allierte i Norge. Ta Nato f.eks., i dag fungerer Nato som en trusel mot Sovjets frammarsj. Hvis Sovjetfolka starter en kampanje for «Norge ut av Nato» i morra, ville jeg gått hardt imot det. Det ville være det samme som å invitere Sovjet til å ta oss.

Noen kommunister er enig i at det bli krig, men de sier at vi hverken kan støtte USA eller Sovjet. «Marxister kan ikke ta stilling i imperialistiske omfordelingskriger». Klart vi kan det. Sammenlikn Norge med Tsjekkoslovakia. Jeg vil foretrekke å ha det som i dag, framfor å bli «omfordelt» av Sovjet.

DEN 2. VERDENSKRIG

Den 2. verdenskrigen var også en omfordelingskrig. Tyskland ville ta innflytelsessfærer fra England og Frankrike. Sovjet forsøkte å få i stand allianse mot Tyskland før krigen. Da ikke dette gikk furta de, og Komin-tern sendte direktiv til kommunistene i England og Frankrike om at krigen var reaksjonær og at de måtte motarbeide den. Seinere da Sovjet ble dratt inn i krigen i 41, kalte de plutselig krigen for antifascistisk. De var litt redd for religionen sin. «Marxister kan ikke ta stilling i omfordelingskriger». Når vi ser tilbake på krigen i dag er det lett å se at all krig mot tyskerne måtte støttes. Herrefolket ville jo herske over hele verden.

ÆRES-COWBOY AV TEXAS

Kinserne har trukket mange lærdommer av den 2. verdenskrigen. Når Deng lar seg kære til ærescowboy av Texas, og Hua legger krans på grava til faren til sjahen av Iran, så er dette forutsetning for alliansen som er i ferd med å dannes mot Sovjet. SV-erne ville at Deng skulle holde «flammende taler til kullgruvearbeiderne i Virginia» når han var i USA. Da ville det ikke ha blitt mye diplomatisk gevinst. Det ville ha passa SV bra. SV ønsker en situasjon parallell til situasjonen før 2. verdenskrig. Da var de allierte landa mer oppsatt på å bekjempe bolsjevismen enn Hitler-Tyskland.

Men takket være Kinas diplomati, vil ikke sovjetfolkas drøm gå i oppfyllelse.

DEN 3. VIETNAMKRIGEN

I dag bruker Sovjet febrilsk Vietnam til å piske opp en anti-kinesisk stemning. Grenseprovokasjonene fra Vietnams side skulle nettopp få Kina til å ta igjen sånn at Kina kunne «fordømmes» som aggressive. Når så vi sist en så rask reaksjon i internasjonale spørsmål fra SV sin side, som på invasjonen i Vietnam. Men kinesernes dyktighet vil nok en gang forhindre sovjetfolkas drømmer fra å gå i oppfyllelse. «Vi vil gjøre slutt på vietnamesernes egen myte om at de er verdens tredje sterkeste militærmakt», sier Deng om invasjonen.

Sånn vil Sovjetfolkas aggresjon vende seg ytterligere mot dem sjøl. Kinas faste holdning vil bli en oppmuntring til et land som Japan til å gå hardere mot Sovjet på Kurilene, til Norge om å hive ut russerne på Svalbard. Kinas invasjon i Vietnam vil bli startskuddet på en militant holdning fra mange land i verden mot Sovjets frammarsj.

Lars
Forts. neste nr.

Seminar

Studenter ved Sosiologisk Institutt i Oslo arrangerer dette semesteret et alternativt seminar, som ser ut til å bli en stor suksess. Folk sitter i vinduskarmer og på gulvet.

Blant emnene som har vært berørt, er politiopprustninga, der Terje Rød Larsen la fram sin undersøkelse bygget på politiets egne tall. Her dokumenterer han at mens borgerpressa og bystyret i Bergen skrek over seg om voldsbølge og krevde høyere bevilgninger til politiet, gikk den faktiske voldskriminalitet NED.

Andre emner som skal behandles, er disiplineringen av sosiologen og en kritikk av lærebokas behandling av familieinstitusjonen. Innledere her er henholdsvis Thomas Mathiesen og Erik Grønseth.

Kjersti Ericsson skal innlede om helse- og sosialpolitikken.

J.

Prioritering

Fra våren står syklistene ved SV-fakultetet i Oslo uten sykkelkur. Som et ledd i prioriteringa av myke trafikanter og kollektivtransport har Universitetet bygget om ¼ av sykkelkuret til garasje. Der det tidligere var plass til 100 sykler, er det nå plass til 4 biler...

Universitetet har ikke planlagt noen erstatningsplasser for dem som går tapt. I sesongen var skuret nesten fullsatt hver dag.

Ingen studentorganer er forespurt før ombygginga satte i gang, pussig nok midt i studentenes juleferie...

(Universitas 1/79)

Eikefjord

Bjarne Eikefjord har oppnådd å bli politianmeldt. Det er den høyre-ekstremistiske organisasjonen «Moderat Ungdom» som har innlevert anmeldelse på Arbeiderpartiets fremste talsmann på Blindern. Årsaken er at Eikefjord angivelig skal ha trykket falske «Moderat Ungdom»-skrifter i sin avis Ny Giv.

I forbindelse med dette har den kjente DKSF'eren John Peter Collett fremmet forslag til Studenttinget i Oslo om bevilgning på 3000 kroner til Eikefjords forsvar.

Begrunnelsen er at gruppa til Eikefjord, som bare fikk 22 stemmer ved DNS-valget i høst, er svært svak og liten, og Studenttinget har gode tradisjoner i å støtte de svake og små i samfunnet mot overgrep.

Enkelte jobber hardt for å gi studentpolitikken et seriøst preg. For øvrig vil vi for ordens skyld slå fast at vi støtter Eikefjord mot «Moderat Ungdom».

J.

HVA MÅ GJØRES

Avisa til Norges Kommunistiske Studentforbund

Abb.pris kr. 20,- pr. år. Støtteabb. kr. 30,- pr. år.
Adresse : Boks 2072 Grønsløkka Oslo 5
Ansvarlig : Jørn Magdal
Trykt i Offset hos a/a Duplotrykk Oslo

**Jennys
hjørne**

Krig for fred

Det er over. Slutt. La meg forsvinne stille og rolig oppe i Nordmarka før bombene faller. Før Groruddalen er et inferno av flammer. Og helt-rampene lyder over en by som er et krater.

Det er ikke 1969. Vi går ikke på gymnaset med motatomvåpenmerke på jakkeslaget. Merket bestevennen vår bytta ut med den røde SUF-stjerna og voldelig revolusjon. Mens vi var redde. Så atombombefilmen på kino. Og grein. Og satte vår lit til Joan Baez.

Åra gikk og bomba falt ikke. I alle fall ikke på oss. Det blei mange kvelder med diskusjon om ikkevold og fred. Diskusjoner som bytta ut atommerke med trua på kamp og mot. Seier for FNL, ropte vi gjennom gatene.

Sendte penger til våpen og trossa purken på Bygdøy. Argumenterte mot pasifisme og fredsduer. Krig er politikk med andre metoder. Les Lenin. Les Mao. Seier for FNL.

Verden forandrer seg. Kommer nærmere. Krigen skulle komme til å angå oss. Førkrigstid, supermaktrivalisering, verdensherredømme stod det på forsida i Klassekampen.

Allikevel angikk den ikke oss. Det var teorier. Om knipetangsmanøvre og statistikker over flåtestyrker og våpen. Statistikk som gutta på toppen av talerstolen snakka seg varme om, mens vi satt og kaldsvetta i teltet på Tromøya.

Joda krigen kommer vel. Men etter hvert blei det en sjablong å si at vi lever i ei

førkrigstid. Akkurat som i ei dyrtid og ei ulvetid.

Vi har ikke trudd på krigen. Bare med hjernen. Ikke med hjertet, ikke noen gang.

Det er ikke 1969. Det er ti år seinere og tankene er allikevel de samme. Men er det feil å hate krigen. Elske freden? Nei!

Hvorfor blir vi så redde da. Når Kina slåss for freden med krig. Hvorfor vakler vi og er redde for å se folk i øynene?

Verden forandrer seg. Det er lov å lure på forskjellen mellom invasjon og okkupasjon. Rettferdig og urettferdig. Det er ikke tid for skråsikre vurderinger av hvordan verden er i morra.

Men det er ikke tid for å falle tilbake til 1969. Det er ikke tid for å la ti års erfaring i kamp bli slått til jorda. Når

våre venner kriger for fred. Det er tid for å klare hjernen, ikke la angsten overta.

Men vi vet det nå. At vi falt tilbake og grein under dyna etter dagsnyttsendinga der radiostemmen rapporterte om krigen.

Verden forandrer seg. Kommer nærmere. Det er lov å være redd, ha angst og bli usikker. Men det er ikke lov å ta det med seg under dyna. Vi skal ta den ut til hverandre. Vi jenter som vet at krigen kommer og at vi trengs. Vi kan ikke rømme til Sverige eller hytta i Nittedal. Vi skal lære oss å slåss.

Men først må vi få hull på redselen. Den kommer vi ingen vei med aleine.

Jenny Jaeger

Pasifismens renessanse

«Konflikter mellom såkalte sosialistiske land (eller andre land for den saks skyld) kan ikke løses med militære aksjoner», deklamerer Universitetet SV fra lesesalene på Blindern. Hensikten er naturligvis å angripe Kina, for USV har aldri sagt noe slikt om Vietnams invasjon i Kampuchea.

Vi er sjølsagt helt enige i at konflikter mellom stater ikke bør løses med voldsbruk, men USV må da ha oppdaget at verden ikke er en fredelig hage der løver og elefanter og sauer gresser fredelig rundt. I en verden der imperialistisk aggresjon er en del av hverdagen, nytter det lite med vakre ønsker.

Eller hva, USV? Skulle ikke konflikten mellom Vietnam og USA løses med militære aksjoner? Eller hva med kampen mellom Eritrea og Etiopia? De siste ti år har progressive sluttet å fordømme krig, men fordømmer i stedet dem som fører urettferdig krig.

Derfor må enhver væpnet konflikt, også mellom stater, vurderes ut fra synspunktet: Fører en av sidene en rettferdig krig?

krav om vietnamesisk tilbaketrekning fra Kampuchea. USV tar feil.

Helt klart er det at kineserne ikke har til hensikt å okkupere Vietnam eller deler av Vietnam. Kina har heller ikke til hensikt å avsette den vietnamesiske lederklikken, sjøl om en sånn aksjon utvilsomt ville ha en viss folkelig støtte, og dermed kanskje kunne støttes av USV.

Det finnes faktisk bare en mulighet igjen: At kineserne taler sant, at angrepet er en reaksjon på mange måneder med vietnamesisk aggresjon mot Kina. Flere hundre militære og sivile kinesere er drept og såret på kinesisk side av grensa. Kineserne måtte slå tilbake før det var for seint.

Skal sosialistiske land slå tilbake?

Vi mener det er riktig i dette tilfelle. Vietnam er i dag en del av den krigsmaskinen som skal sikre Sovjet verdensherredømme. Eritrea, Kampuchea, Jemen, Afghanistan viser at det ikke er en simpel floskel å hevde at Sovjet i dag farer fram som Tyskland gjorde i trettiåra.

I 1935 sa Kominterns leder Georgi Dimitrov at konsekvent motstand mot aggresjon er et av de viktigste midlene for å hindre eller utsette krigen. De åra som kom, viste hvor rett han hadde.

Det samme gjelder i dag. Pasifisme og ettergivenhet bare framskynder en verdenskrig som blir et blodbad uten sidestykke i verdenshistorien. Derfor må alle aksjoner for å hindre denne krigen hilses med glede.

Pasifismens renessanse

Kineserne går ikke til angrep på et annet land med glede. Krig koster alltid uskyldige liv. Mange kinesere er drept i kampene, det er ikke mulig å føre krig uten at det går ut over sivile. Men slik er det med frigjøringskrig også. Vietnams frigjøringskamp mot USA kostet utallige menneskeliv.

Pasifismen var politisk bankerott allerede i sekstiåra. USV kommer neppe noen vei med å grave opp dette politiske liket for å bruke det mot Kina.

Men hvorfor, Kina?

«Underveis» mener Kina angrep for å tvinge Vietnam til tofrontskrig. Når dette skrives, tyder alt på at kineserne trekker seg ut uten å stille

VIER Å TREFFE PÅ KONTORET I OSLO:

Mandag 14 - 16
Onsdag 14 - 18
Fredag 10 - 17

Telefon: (02) 35 32 62

Frist for levering av stoff til neste nummer:
Tirsdag 17/4 - 79.

HVA MÅ GJØRES

ABONNER PÅ «Hva Må Gjøres»!

Pris pr. år er kr. 20,- Støtteabonnement: kr. 50,-

Navn:

Adr.:

Poststed:

Sendes: HMG, Boks 2072 Grønsløkka, Oslo 5.

Til abonnentene

HMG sender nå ut krav om fornying av abonnement for 1979. Det viser seg at det har blitt gjort noen feil. Hvis du mener at du har betalt for 79 tidligere, send oss et par ord. HMG må delvis basere økonomien sin på abonnenter, så skynd deg til postkontoret!

Skandaløse forhold ved Levanger lærerskole

Skandaløse forhold, skriver lokalpressa. Trailere som brøler forbi klasserommet. WC fins ikke på skolen. Tynne vegger og dårlige vinduer. Full påkledning når kulda er som verst.

Dette er situasjonen for elevene ved førskolelærerlinja ved Levanger Lærerskole i Nord-Trøndelag. På skolen går det til sammen 430 elever.

Da det ble oppretta førskolelærerlinje i 1975, var skolen allerede sprengt. Hvor skulle en så gjøre av førskolelærerlinja? Løsninga ble et sanert bygg som tilhørte Levanger kommune, og som barneskolen hadde benytta tidligere.

IKKE EGET TOALET

Situasjonen i dag er fæl. Det er ikke WC på skolen. Det er derimot lov å benytte toalettet på barneskolen som ligger 50 meter unna. Dette skal helst foregå i timene — hvorfor vites ikke — men det er rimelig å anta at kapasiteten er utnyttet i friminuttene. Lærerne har eget WC, men dette kan ikke elevene bruke. Avløpet er for dårlig.

TUNGTRAFIKKEN BRØLER FORBI

Sjølve bygningen holder ikke mål som undervisningslokale. Bare fortauet og en tynn og dårlig isolert vegg skiller klasserommene fra Europavei 6. Når tungtrafikken brøler forbi, er det vanskelig å få med seg det som blir sagt. Etter noen timers durig har flere fått hodepine og er øre i hodet.

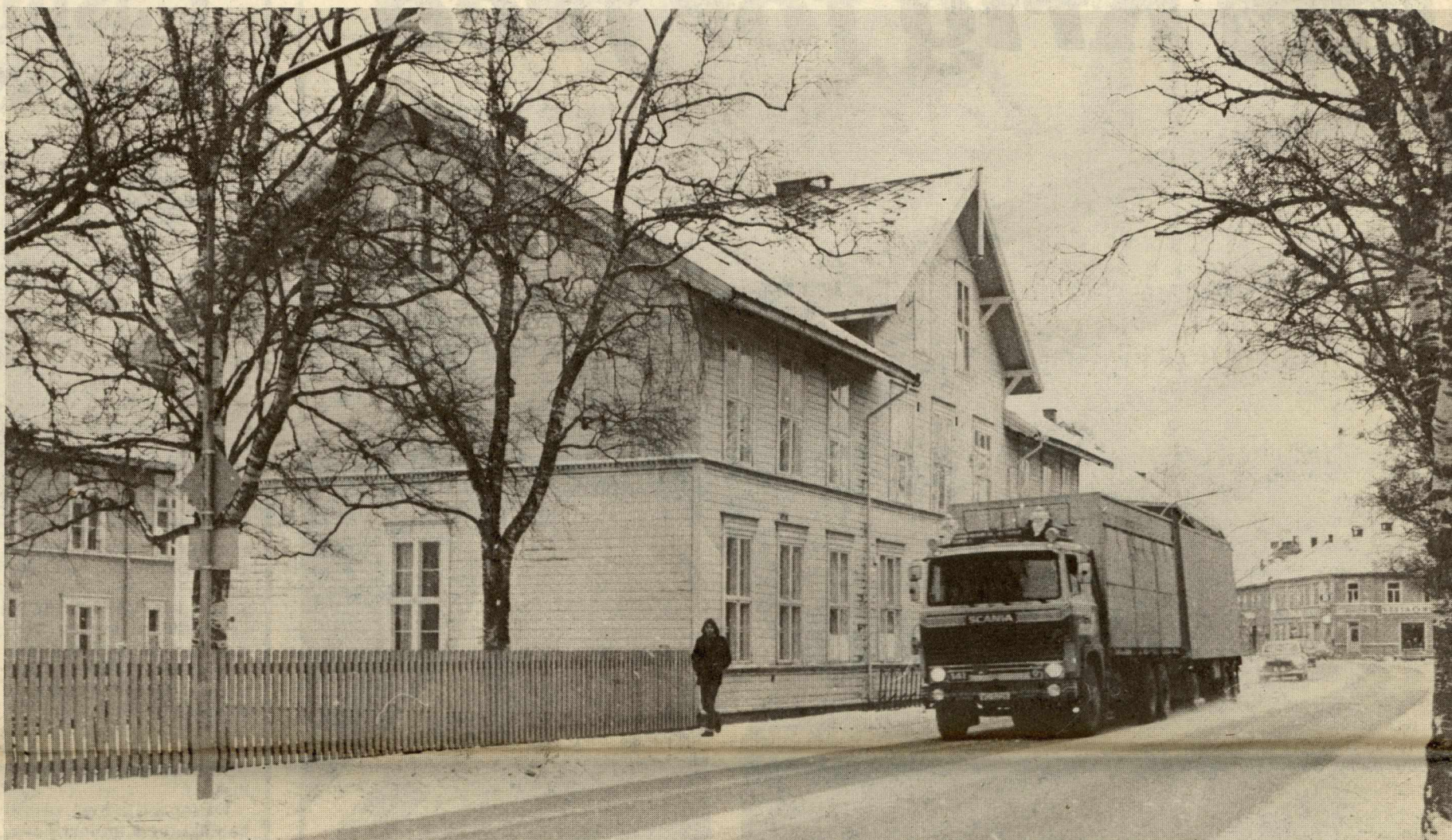
De tynne veggene og dårlige vinduene medfører trekk og kulde. Ovnene er gamle og sprer varmen dårlig. Sist skoleår hendte det at elevene satt fullt påkledd for å holde kulda fra livet.

Lufting i timene er umulig på grunn av braket fra veien. Lufta blir dårlig og tung. Plassmangel fører til at peisestua noen ganger må brukes som undervisningsrom, og da blir luftingsproblemet det samme der.

PLASSPROBLEMER

I noen fag blir det en del gruppearbeid, og det er ofte vanskelig å finne plass til gruppene. For ikke så lenge siden blei en dramagruppe henvist til et lærerkontor.

Førskolelærerlinja har en del undervisning i lærerskolens bygning (eks. forming, gym og musikk — i all hovedsak fag som trenger spesialutstyr). Storparten av friminuttene går med til flytting mellom bygningene, og som for pendlere flest er det vanskelig å kjenne seg hjemme noen steder.

Førskolelærerlinja på Levanger Lærerskole. Administrasjonen på skolen tok kontakt med Røstad spesialskole for å overta lokaler der. Verken lærere eller elever kjente til det. Da dette ble kjent satte de seg kraftig til motverge. Dette ut fra at skjebnen til Røstad ennå ikke var avklart.

Ei anna sak er at oppslag som angår hele lærerskolen også skal komme opp i bygningen til førskolelærerlinja. Dette har ikke skjedd. Ordninga fører til at det kan ta dager før det kommer meldinger om verdipost og telefonbeskjeder.

UKVALIFISERTE LÆRERE

Inntil nylig har linja ikke hatt en eneste lærer som har erfaringsbakgrunn fra barnehage. En av lærerne har uttalt at han ikke følte seg kompetent til å undervise på linja. Han sa også at han ikke hadde fått tilbud om å dyktiggjøre seg for slik undervisning. Elevene føler ofte at de støter på problemet med lærere som verken har erfaring eller utdannelse for undervisning på dette spesielle feltet.

Framtida er usikker, men det elevene veit, er at de skal ut av lokalene de har nå til høsten. Hvor vites imidlertid ikke. Studentene har sjøl på forskjellige måter prøvd å finne ut hva som skjer, men verken lærere, vaktmester eller skoleledelse har kunnet gi noe klart svar. En skulle tro at i alle fall skoleledelsen skulle vite noe. Derfor har elevene jenvlig sendt tillitsstudenter for å spørre om nytt — men resultatene har vært magre.

STÅ PÅ

Nå er det bevilget to millioner kroner over statsbudsjettet til Levanger lærerskole. Det er å håpe at noe av det også kommer førskolelærerlinja til gode.

Den klassen som begynte nå i høst ble overveldet av disse problemene. Istedenfor å resignere har klassen vist en beundringsverdige arbeidsvilje, utholdenhet og vilje til å stå sammen i kampen for bedre forhold. Ikke minst mener de det er viktig å fortsette å kjempe.

Mye av det som vi har fortalt, kunne vært unngått dersom KUD hadde vært seg sitt ansvar bevisst og utarbeidet retningslinjer for opprettholdelse og drift av førskolelærerlinjer ved de pedagogiske høyskolene. Sann som det er nå, er det opp til hver enkelt skole på hvilken måte de legger opp driften. Derfor er det ikke riktig å legge skylden på skoleledelsen alene.

Studentene mener det er svært viktig at sånne saker kommer fram i lyset og oppfordrer andre til å skrive om hvordan de har hatt det.

«Det e itjnå som kjæm tå sæ sjøl — stå på!» sier de.

(Mellomtitlene og redigering står for redaksjonens regning.)

UNNI HANSEN I ROMUTVALGET

Håpløse tilstander

— Vi fikk satt opp ei prioriteringsliste hvor ny kantine og grupperom var prioritert. Men departementet avsa å bevilge penger. I stedet ble det antydnet at skolen muligens kunne få et provisorium som Bergen Lærerskole hadde brukt. Seinere viste det seg at departementet heller ikke kunne akseptere dette, fordi det angivelig ville bli for dyrt å frakte provisorier fra Bergen til Levanger.

Dette sier Unni Hansen, student ved årseininga i forming og studentrepresentant i romutvalget på skolen.

Det var høsten 1977 at administrasjonen ved skolen tok initiativ til å nedsette et romutvalg. Utvalget skulle utrede plassbehovet for studentene og de ansatte for så å finne løsninger på romproblemene. Romutvalget besto av rektor, inspektør, konsulent ved skolen, to lærere og en representant for studentene.

HVA SKAL DE TO MILLIONER BRUKES TIL?

— I høst blei det klart at departementet hadde bevilga to

millioner kroner over statsbudsjettet til Levanger Lærerskole. Hva skal disse penga brukes til?

— Det veit jeg ikke. Jeg tok kontakt med rektor for å få greie på dette. Rektor kunne imidlertid ikke gi noe klart svar, med den begrunnelse at det var departementet som skulle sette opp disposisjoner over hva pengene skulle brukes til. Romutvalget har ikke vært innkalt til møte siden våren 1978.

+ 20 GRADER OG ÅPNE VINDUER

— Hvordan er ellers situasjonen for dere på formingsseksjonen?

— Som ellers på lærerskolen er forholda også hos oss mildt sagt håpløse. Vi holder en del til i kjellerlokalene på lærerskolen. Der har det til tider vært så kaldt at vi rett og slett mener det er helsefarlig (+10—15 grader). Det er ikke uvanlig at det har vært nødvendig å ha ytterklærne på både under arbeid og undervisning.

I sløydssalen har vi ved sida av temperaturproblemene også store støy- og støvproblemer. Det er ingen ventilasjon i salen, og for å få vekk alt støvet som kommer fra elektriske høvler og sager, må vi åpne vinduene. Når grade-

stokken kryper ned mot +2 ute, sier det seg sjøl at arbeidsforholda blir håpløse enten vi har luft eller ikke. I sløydssalen finnes det heller ikke så enkle verneutstyr som f.eks. øreklodder.

ØKONOMISKE PROBLEMER

— Det påstås at det skyldes økonomiske problemer at det ikke er gjort noe med dette. Vi to disse forholda opp med skolen allerede i fjor, uten at det er gjort noe. Men når alt dette er sagt mener jeg det er viktig å understreke at jeg ikke ønsker at Levanger Lærerskole som institusjon skal nedlegges. Jeg mener skolen skal eksistere på Levanger, men jeg vet at det må brukte millioner på å kunne gjøre skolen bedre, og jeg vet også at pengene kan skaffes til veie om departementet kunne prioritere rett på de institusjoner av denne art som allerede fins, istedenfor å opprette nye studiekomplekser mens de gamle forfaller.

— Men vi er nødt til å stå i lag både studenter, lærere og andre ansatte om vi skal kunne få departementet til å gjøre noe som virkelig vises — og være til hjelp for oss alle. (Mellomtitler og redigering står for redaksjonens regning.)

MUNCHBILDER FRARØVET STUDENTENE PÅ SOGN

Studentene på Sogn studentby er frarøvet sin fantastiske Munch-samling. En voldgiftsdom fra i fjor høst slår fast at kommunen har anledning til å flytte samlingen. Dermed vil Munchs kunst heretter bli å finne i hvelvene i Munch-museet og ikke i miljøet på Sogn.

Kunstsamlingen som hang på Sogn har en lang og broket historie der Rolf E. Stenersens navn står sentralt. Stenersen, som for øvrig døde sist høst, var kjent som kunstsamler og aksjespekulant. Han bygget seg opp enorme samlinger med moderne norsk kunst, samlinger som han senere forærte norske kommuner. En del av samlingen ga han i 1937 til Aker kommune. I 1946 ble Stenersen formann i byggekomiteen for Sogn studentby, og da Sogn sto ferdig i 1952, ble Aker-samlingen plassert der etter å ha tilbrakt årene før i diverse magasiner.

Munchs malerier ble hengt opp i restauranten og i en del andre fellesrom. Grafikken ble fordelt rundt på hyblene. Hovedtyngden av samlingen var Munch-verker, men en rekke andre mellomkrigskunstnere var også representert. En slik plassering av verdifull kunst er et sær-syn, men det viser et progressivt syn på kunsten som skiller seg klart fra synet på kunst som investeringsobjekt. Kunsten er til for å berike folks dagligliv, ikke for å berike spekulanters lommebok.

Munch-samlingen ga da også Sogn et helt særegent miljø. Som en medarbeider i lokalavisen «Sognebudet» skriver: «Bak øl-disken på restauranten hang en gigantisk versjon av 'Livets dans'. Å oppleve dette bildet på en jazzklubbkveld med god musikk og røykfylt atmosfære, var noe helt annet enn å se det samme verket i et kunstmuseums støyfrie, adekative atmosfære.»

«Historien» blir stjålet
I 1972 ble to journalister fra VG grepet på fersk gjerning da de prøvde å stjele et bilde fra restauranten. De hevdet at det var et

ledd i en reportasje om sikrings-tiltakene.

Natt til 31. august 1973 ble det alvor. Munch-maleriet «Historien», verdsatt til 4,5 millioner, ble stjålet ved at bildet ble skåret ut av rammen. «Historien» kom for øvrig uskadd til rette. En vårdag ble det funnet under en busk i Frognerparken.

Tyveriet førte til at hele samlingen ble fjernet fra veggene. På dette tidspunkt anmoder Oslo kommune om å få hele samlingen overført til Munch-museet for katalogisering og fotografering. Dette godtar Studentsamskipnaden, som eier Studentbyen, under forutsetning av at man får bildene tilbake.

Men bildene er aldri kommet tilbake. Da det ble klart at kommunen ikke ville levere tilbake samlingen frivillig, men tvert imot tok sikte på å beholde den i sine magasiner, gikk Samskipnaden til rettssak mot kommunen. Denne rettssaken ble altså først avgjort høsten 1978 og da i kommunens favør.

Kommunen vinner

I 1969 ble det inngått en avtale mellom Studentsamskipnaden i Oslo og Oslo kommune om samlingen. Dette er det eneste skriftlige dokument som foreligger om samlingens skjebne. Avtalen slår fast at: «I samsvar med giverens ønske skal samlingen være plassert i Studentbyen på Sogn».

— Hvordan er det da mulig at Samskipnaden tapte rettssaken om samlingen, konsulent Ragnar Ausland i Studentsamskipnaden i Oslo?

— Såvidt jeg forstår av premissene for dommen, ligger det bak at man ikke kunne sette selve den opprinnelige donasjonen ut av kraft, dvs. at kommunen, som i sin tid fikk samlingen av

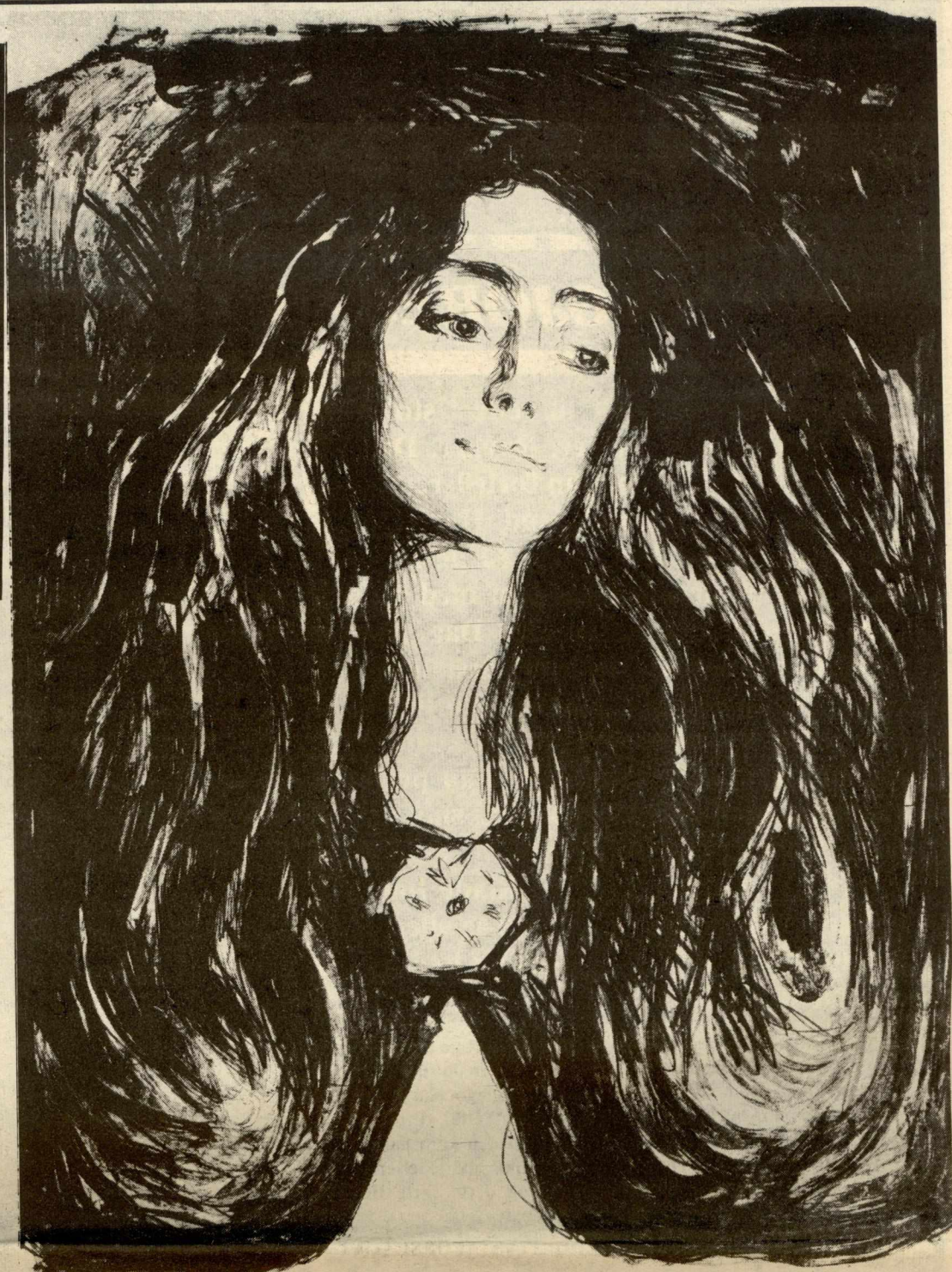
Stenersen, måtte ha den fulle disposisjonsrett over den. Ut fra et slikt syn har altså kommunen anledning til å flytte samlingen fra Sogn uten Samskipnadens godkjennelse.

Plaster på såret

I mars skal Formannskapet i Oslo behandle en avtale som er gjort mellom Oslo kommunes kunstsamlinger og Samskipnaden. Denne avtalen slår fast at 80 malerier og grafiske blad fra den opprinnelige samlingen skal lånes ut fra kommunen til opphenging på Sogn og Kringsjå. Men ingen av disse er Munch-arbeider.

Hvis avtalen blir godtatt av Formannskapet, vil altså Sogn-boerne få et lite plaster på såret, 6 år etter at bildene ble fjernet.

Jesper

ELVERUM LÆRERSKOLE:

AKPere utelukka av Sosialistisk Skolelag

«Alle som er medlemmer eller sympatisører av AKP(m-l) eller borgerlige partier kan ikke bli medlem».

Slik lyder paragraf 2a i vedtektene for det «partipolitisk uavhengige» Sosialistiske Skolelag på Elverum Lærerskole. Laget oppstod på en hyttetur i november i fjor, der en gjeng med SVere og lignende laget vedtekter og rammeprogram. I januar inviterer man så til første medlemsmøte.

28 personer møter fram på åpningsmøtet. Ordet går rundt, folk skal si hva de synes om AKP og om paragraf 2a. Åtte av de tilstedeværende uttrykker uenighet med den selvbestaltede ledelsen. Disse blir bedt om å forlate møtet. To går ikke, men de blir nektet stemmerett.

Og så blir vedtektene vedtatt.

— Sosialistisk Skolelag her ved lærerskolen i Elverum har som formål å arbeide for en sosialistisk skolepolitikk og å drive skoleringsarbeid.

Vi er først og fremst åpne for medlemmer og sympatisører av SV, Kommunistisk Ungdom og AUF, men rent prinsipielt vil vi gjerne ha med alle som ikke er anti-sosialister, noe som omfatter et stort, antall relativt ubevisste og politisk ubef-

Vi ønsker ikke å ha med folk som sokner til borgerlige partier eller til AKP(m-l), sier Ivar Morken, medlem av styret i det nye sosialistiske skolelaget.

AV
ARNE SOLLI

— Dere presenterer dere som partipolitisk uavhengig. Samtidig ekskluderer dere allerede i utgangspunktet mange som kanskje kunne tenkt seg å være med, mens andre helt bestemte partipolitiske grupperinger blir åpenlyst foretrukket. Hvorfor?

— Et sted må vi trekke grenser. Jeg ser skolelaget som en utvidelse av den tradisjonelle Sosialistisk Front som vi finner ved andre lærerskoler. Dess-

og vi mener det er helt nødvendig å si- kre oss mot kupp, slik at uønskede elementer blir forhindret i å overta kontrollen.

— Hvem tenker du på, først og fremst?

— Folk som er med i eller støtter AKP(m-l), for eksempel.

— Mange unge folk er jo interessert i skolepolitikk, og mange kunne sik-

kert tenke seg å lære om og være med på å diskutere hva sosialistisk skole-

politikk er for noe. Hvis et medlem av Unge Venstre eller Senterungdommen

kom og ville være med, hva da?

— Det vil vi ikke være interessert i

ennå, for vi blir mer konsoliderte. På

sikt vil sikkert situasjonen bli en hel-

annet. Men et sted må vi jo også trek-

ke en grense.

— Dere må jo nødvendigvis opp-

fatte Arbeiderpartiet som repre-

sentanter for en skolepolitikk dere er

uenig i. Hvorfor får AUF'ere være

med?

— Dette ser vi på først og fremst

som et taktisk spørsmål. Det er en del

det. Og det er jo også forskjell på

AUF'ere.

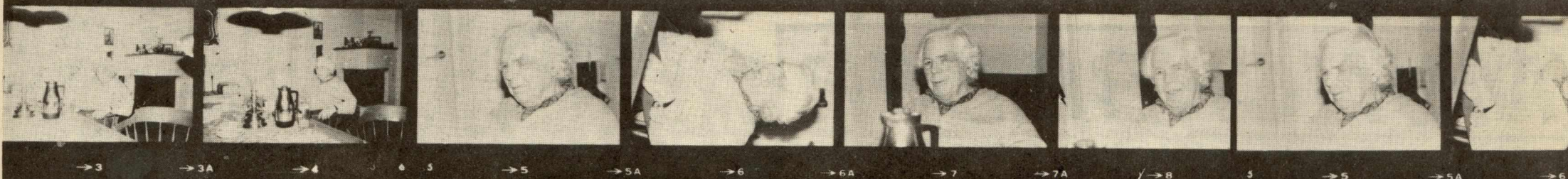
BILDET: Ivar Morken er medlem av styret i Sosialistisk Skolelag ved lærerskolen i Elverum. Han presiserer at han i dette intervjuet uttaler seg som privatperson.

Men rent prinsipielt vil vi jo gjerne ha med alle som ikke er anti-sosialister, noe som ofte omfatter et stort antall relativt ubevisste og politisk ubefestede folk her på skolen. Det er imidlertid nødvendig å ha en fast kjerne av folk som kan lede laget og utvikle den politiske linjen vi skal jobbe etter. Skal dette kunne fungere, kan hverken denne kjernen eller laget som helhet være for vidt politisk. Da blir det bare diskusjoner og ingen ting annet. Og den første tiden trenger vi til å jobbe i fred, spesielt med å skolere oss selv.

FAKSIMILEN:

Ivar Morken, medlem av «Kommunistisk Ungdom» forteller «Østlendingen» hvorfor AKPere ikke kan bli medlemmer i det «partipolitisk uavhengige» sosialistiske skolelag.

HVA MÅ GJØRES MØTER TROND HEGNA OG MOT DAG

Han setter seg godt til rette i stolen. Tar fram en Blue Master. Røyker. Driker pulverkaffe. Mens han forteller.

Vi er hjemme hos Trond Hegna på Ekeberg i Oslo. Han fylte 80 år i fjor høst. For 60 år siden var han med på å danne studentbevegelsen Mot Dag. Han husker ennå navn, datoer og årstall som om det skjedde i går. Han er alvorlig når han snakker om de politiske diskusjonene. Innimellom ler han. Når han prater om personene bak Mot Dag og små episoder fra bevegelsens historie.

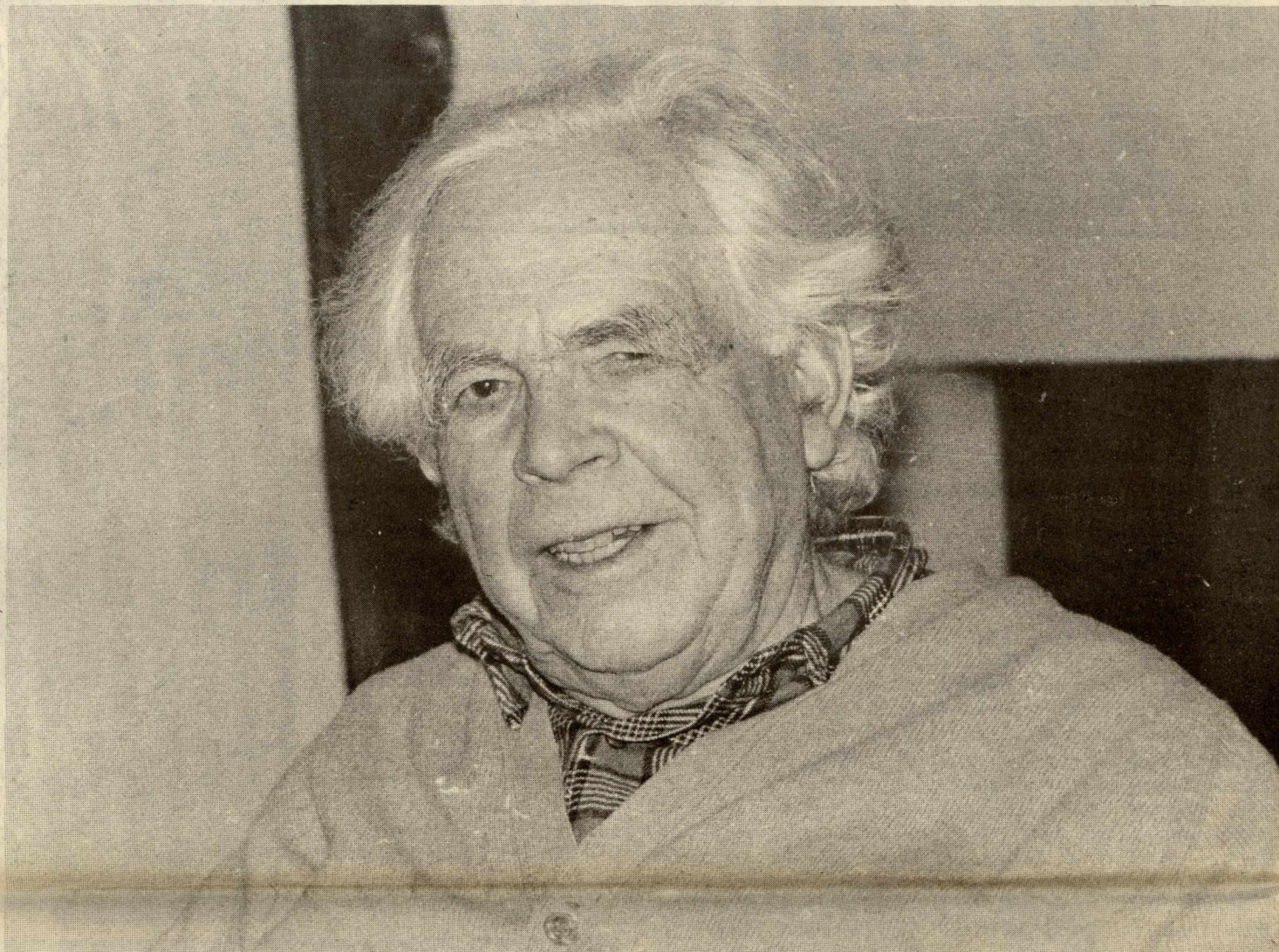
Vi fyller kaffe i koppen. Klade fingre griper om kulepennen. Hegna er allerede i gang med å fortelle. Ivrig. Om hvordan han ble sosialist.

— Mot slutten av gymnasen var jeg på et stort sosialistmøte på Grünerløkka som gjorde dypt inntrykk på meg. Det var da jeg fant ut at jeg var sosialist. Året etter, i 1918, begynte jeg på Universitetet. Verdenskrigen gikk mot slutten. I Russland var det revolusjon. Dette fikk innvirkning på det som skjedde her i landet, og i Arbeiderpartiet ble det store diskusjoner om hvilken vei som skul-

— Ja, de fleste studentene støttet den. Men da streiken var over skrev Viggo Hansteen en artikkel han kalte: «Etter storstreiken». I den kom han med sterk kritikk av ledelsen for streiken og dette førte til en lengre debatt.

CHRISTIANIAFORSLAGET

— Da Arbeiderpartiet ble splittet i 1923, støtta dere Tranmælfløyen?

Trond Hegna tidligere stortingsmann for DNA, redaktør i Arbeidernes Leksikon og en av lederne for studentbevegelsen Mot Dag.

— Et glass whisky og en bunke med Morgenbladet

le følges. Om Moskvasene og Komintern. Dette fikk mange studenter til å bli interessert og engasjert og ut fra dette sprang studentgrupperingen Mot Dag.

— Mange var misnøyd med måten partiet ble ledet på og mente ledelsen hadde for lite pågangsmot. Stridighetene dreide seg spesielt om vi skulle tilslutte oss den Kommunistiske Internasjonale eller ikke. Vi var for tilslutning og dette ble det flertall for i partiet.

STORSTREIKEN I 21

— Dere ga ut et tidsskrift med samme navn. Var det først og fremst teoretiske diskusjoner som foregikk der?

— Vi var opptatt av både teoretiske og praktiske spørsmål. I forbindelse med fraksjonskampen mellom sosialdemokratene og kommunistene var det forsåvidt mange teoretiske spørsmål. Men de første numrene var preget av storstreiken i 21.

— Flesteparten av studentene kom vel fra det veletablerte borgerskapet. Støttet de streiken?

— Ja, det stemmer, og vi fikk i oppgave å tilrettelegge fløyens forslag. Dette ble kalt Christiania-forslaget og på landsmøtet i februar vant vi med to stemmers overvekt. En måned tidligere hadde Tranmæl blitt nedstemt på et landsstyremøte.

— På novemberlandsmøtet samme år seiret Tranmæl med et stort flertall.

— Professor Klaus Sunnanå, som var med i Mot Dag på et senere tidspunkt har forresten kalt Christianiaforslaget for det «først nedskrevne bidraget til eurokommunismen».

— Men Adam var ikke lenge i paradiset...?

— Nei, like etter oppsto det strid mellom Tranmæl og oss. Tranmæl mente det ikke var praktisk politikk å føre ut de kommunistiske linjene i Norge. Dette godtok vi ikke og det medførte at Mot Dag ble ekskludert fra DNA.

HORNSRUD-REGJERINGA OG NKP

— I 1926 gikk dere inn i NKP og ble der vel et år?

— Ja, og ved valget i 27 gikk Arbeiderpartiet fram til å bli det største partiet på tinget, mens NKP ikke fikk noen oppslutning av betydning. DNA dannet regjering med Hornsrud som statsminister. De hadde fremdeles tradisjoner fra den revolusjonære tiden og la fram en erklæring som lå langt til venstre. Dette førte til at regjeringa ble felt etter 3 uker.

— Under krigen ble jeg satt inn etter å ha skrevet lederen «Ingen nordmann til salgs!»

— Etter dette oppsto det strid i NKP. Ledelsen hadde gått til venstre og stilte seg negativ til en arbeiderregjering, mens vi i Mot Dag var positive. Jeg skrev en brosjyre: «Arbeiderregjering» som ble etterfulgt av store diskusjoner. Mot Dag ble til slutt oppfordret til å forlate partiet. Det var flere som fulgte oss og noen av dem ble senere medlemmer av Tran-

mæls regjering. (1935)

BYGGESAKEN

— I begynnelsen av 20-åra vekslet dere og de konservative om ledelsen av Studentersamfunnet. Noe det sto spesielt strid om var den såkalte byggesaken...?

— Det var politisk enighet om å bygge et nytt hus for studentene. Det kom så langt at det ble kjøpt tomt og laget tegninger. Men dette viste seg å bli mye dyrere enn beregnet. Etter en del politiske stridigheter brøt samarbeidet sammen og vi tapte Studentersamfunnet.

— I 27 erobret vi igjen ledelsen og beholdt den fram til krigen.

DA NAZISTENE FORSØKTE Å TA OVER STUDENTERSAMFUNNET

— Mot Dag ble tidlig opptatt av framveksten til nazismen?

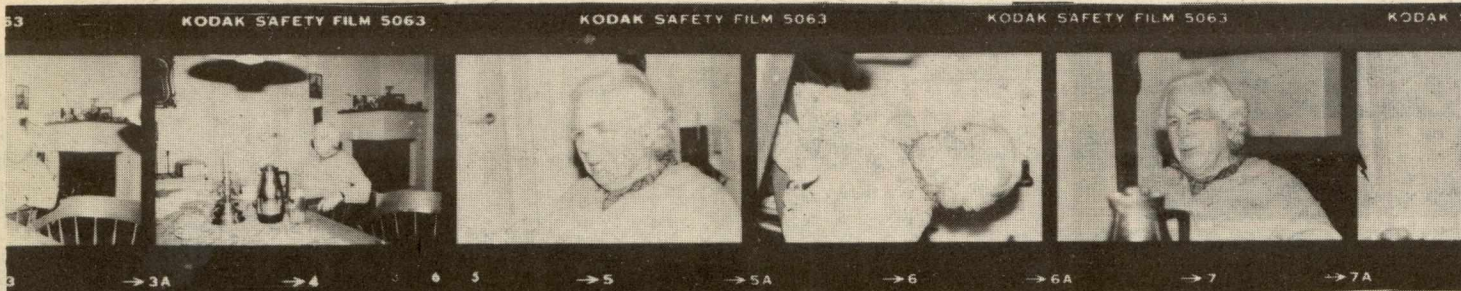
— Lenge før Hitlers maktovertagelse i 33 var vi oppmerksom på de reaksjonære

strømningene i Tyskland. Alle-rede i 26 var Karl Evang og jeg på studiereise i Tyskland. En stor del av den tyske akademiske stand sluttet seg til nazistene. Etter de revolusjonære strømningene etter den 1. verdenskrig, ble det etterhvert ro i landet. Det vokste fram en sterk nasjonalistisk bevegelse med en revansjeholdning. Hitler og co utnyttet dette fullt ut. En god del norske studenter som studerte i Tyskland kom også tilbake og ble med i NS.

— Torde de stå åpent fram med sine synspunkter?

— Ja, fra 33 var det mange studenter som sto fram og støttet Hitler. De var jo kjepphøye på grunn av Hitlers framgang i Tyskland.

— Ved valget i studentersamfunnet i 1936 var de like ved å ta over ledelsen. Det er vel kanskje den skarpeste kampen som har stått i studentverden. Det var voldsom mobilisering fra begge sider. På grunn av tilstrømningen måtte vi holde et av møtene i Festningens Gymnastikksal for at alle skulle få

plass. Vi trodde vi kom til å tape, men da stemmene ble talt opp viste det seg at vi hadde fått et klart flertall.

DA NS FIKK BANK

— Det var vel også sammenstøt som gikk hardere for seg?

— Korporlig mener du? Jo, alle hadde jo ventet at det skulle bryte ut slagsmål i forbindelse med valget i Studentersamfunnet, men av en eller annen grunn ble det ikke noe av det.

— Men i U-11 kom det til sammenstøt en gang. Et møte i gymnasiastorganisasjonen, der sosialistene satt med ledelsen, ble erobret av NS-gymnasiaster og studenter. De fikk ikke tatt ledelsen, men det ble innkalt til generalforsamling. Før møtet plasserte vi en del brytere og sleggekastere fra Arbeidernes Idrettsforbund i bygningen. Da NS ikke ville gå, gikk de til aksjon. NS-folkene forsøkte å kaste stinkbomber, men disse ble tatt fra dem og slått i hodet på dem. Deretter bel de kastet nedover trappene. Jeg husker at noen av dem var helt ville på grunn av dette.

STUDENTENE FORMIDLET MELDINGER FRA ENGELSK RADIO

— Det nærmet seg en ny verdenskrig. Var dere forberedt på at den ville komme?

— Om vi var forberedt? Vi så jo utviklinga i Tyskland og trykket mot Tsjekkoslovakia og Østerrike, så vi var innstilt på at hva som helst kunne skje. Vi hadde ikke diskutert hva vi konkret skulle gjøre, men stemningen var for å gjøre motstand.

— Så ble Norge okkupert. Mange studenter deltok i Hjemmefronten. Fikk de spesielle oppgaver?

— De hadde vel stort sett de samme oppgaver som andre, men i forbindelse med å formidle meldinger fra engelsk radio gjorde de nok en stor innsats.

— Så det var ikke studentene som skrev Hjemmefrontavisene?

— Nei, det var helst fagforeningsfolk som gjorde det. Visste du forresten at mange av de illegale avisene ble spredd av renovasjonsarbeiderne. De ble lagt i søppelkassene. Etterhvert som folk fikk vite dette, hentet de dem derfra og spredde dem videre.

«INGEN NORDMANN TIL SALGS»

Hegna sjøl satt inne 2 ganger under krigen. Første gang han ble arrestert var det på grunn av en leder han skrev i Stavangeravisa 1. mai, der han var redaktør. Om dette forteller han:

— Jeg ble satt inn den 28. september 1940 etter å ha skrevet lederen: «Ingen nordmann til salgs». Etter en kort politirett ble jeg satt i fengsel og avisa forbudt. Noe av tida satt jeg i Stavanger og resten av tida på Grini, inntil jeg ble sluppet ut i mai året etter.

For spesielt interesserte kan det opplyses at lederen Hegna

skrev, er utstilt på Hjemmefrontmuseet på Akershus Festning.

Hegna satt også inne fra 42 til 43. Da han ble sluppet ut igjen dro han til Bjerkreim i Øvre Rogaland, der han tilbrakte resten av krigen.

ARBEIDERNES LEKSIKON

— Vi vandrer bakover i tida igjen. — Mot Dag hadde en aldri så liten finger med i spillet da Arbeidernes Leksikon ble til?

— Arbeidernes Leksikon ble finansiert av Arbeidermagasinet som var det litterære samlingspunkt her i landet. Dette var et overskuddsforetagende og de fant ut at de ville bruke overskuddet til opplysningsvirksomhet. Jacob Friis ble redaktør for leksikonet. Etterhvert skjønte de at det trengtes en større redaksjonsstab. Jeg ble ansatt som redaktør sammen med Friis. Vi knyttet til oss medlemmer av Mot Dag og studenter ved universitet og høyskoler til dette arbeidet.

— Dere måtte drive mye studier i Mot Dag. Hvor fikk dere litteraturen fra?

— Det kom mye fra Russland og flere i Mot Dag lærte

— I innledningen på en samling artikler fra tidsskriftet skriver du om et dikt som er skrevet under pseudonymet A.M. Clifford...?

— Ja, jeg tror at dette diktet er skrevet av Viggo Hansteen og Erling Falk. Deres syn på ekteskapet var at det var uriktig å gifte seg og stifte familie. Sigurd Hoel var dypt uenig i dette og jeg tror diktet ble skrevet på grunn av en diskusjon de tre hadde hatt.

ET GLASS WHISKY OG MORGENBLADET

— Såvidt jeg forstår var det ikke lett å være skribent i Mot Dag. Invertfall ikke hvis du var ny?

— Nei, det skal være sikkert. En av de første gangene fortalte jeg Sigurd Hoel at jeg ikke hadde greie på det jeg skulle skrive om. Han ga meg en bunke med Morgenbladet og en Whisky. «Forsyn deg av dette», sa han, «og skriv hva som helst.»

— Når vi var ferdig med skrivearbeidet, samlet vi oss og så måtte vi lese opp det vi hadde skrevet. Deretter ble det kritisert. Og kritikken kunne ofte være ubarmhjertig.

— Dere ble ikke splittet av den grunn?

vi også, selv om det så dårlig ut en stund, sier han og ler. — Det er ikke så rent få som er barn og barnebarn til motdagister etterhvert.

VERDEN I DAG

Hvordan ser Hegna på verdenssituasjonen i dag. — Er du enig med AKP i at vi står foran en ny verdenskrig?

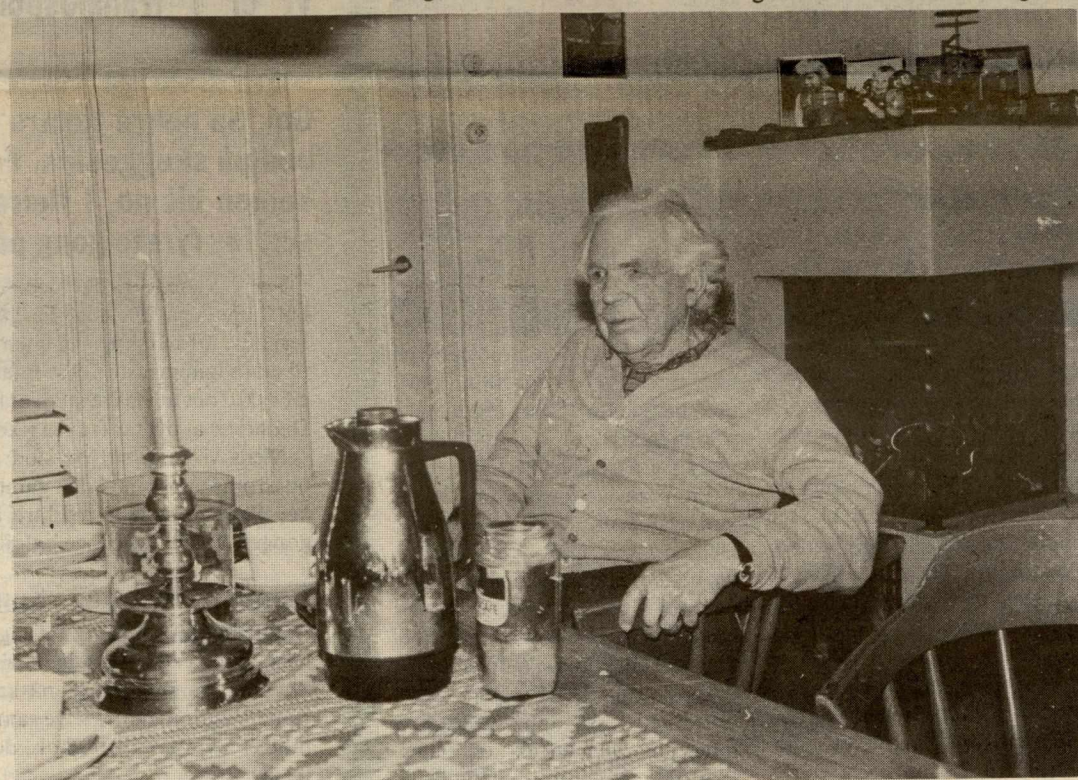
— Det er ikke det dårligste profetiet, det. To av de største makter er militært sterkere enn noen gang før i historien og det er en stor fare i det. Akkurat nå er det en sterk og berettiget engstelse for det som skjer i Sørøst-Asia. Det er store faktorer i bevegelse.

— Samtidig med slike sprengningsmomenter, ser vi at det ikke finnes økonomisk styring og det er store bevegelser i de tidligere koloniländer. Alt dette tilsammen er sprengningsforhold som vanskelig kan styres.

MEDLEM AV ARBEIDERPARTIET

— Du er fremdeles medlem av Arbeiderpartiet?

— Jeg deltar jo ikke aktivt, men Arbeiderpartiet er det partiet som samler flest av den organiserte arbeiderbevegelse.

— Om vi var forberedt på krigen? Vi så jo utviklinga i Tyskland og trykket mot tsjekkosllovakia og Østerrike, så vi var innstilt på at hva som helst kunne skje.

seg språket. Hegna sier et par setninger på et uforståelig språk og forteller at han har oversatt et par russiske bøker.

— Men flere av bøkene var oversatt til fransk og engelsk, og enkelte kom ut på svensk. I det redaksjonelle arbeidet benyttet vi oss av flere engelske og amerikanske aviser og tidsskrifter.

LITTERÆRE TUNGVEKTERE

— Det var flere kjente forfattere som fikk inspirasjon gjennom Mot Dag?

— Ja, Sigurd Hoel var jo redaktør av tidsskriftet vårt over lengre tid. Arnulf Øverland og Helge Krogh har begge uttalt at Erling Falk (lederen av Mot Dag) har hatt stor betydning for deres forfatterskap.

— Nei, vi stolte på hverandre og i visse perioder brukte vi hele fritida vår på tidsskriftet. Jeg tror ikke det var stort til idrettsprestasjoner redaksjonsstaben i Mot Dag kunne makte.

NACHSPIEL

— Men fester ble det vel en del av...?

Hegna ler. — Jo, det var vel alltid en del av det. Spesielt husker jeg nachspielene etter møtene i Studentersamfunnet, sier han uten å komme mer inn på det.

Men vi gir oss ikke så lett. Vi har nemlig lagt merke til at det i Mot Dags skrifter knapt er nevnt ei jente. — Om det ikke var noen kvinner med?

— Joda, de kom med etterhvert, deltok i styrer og var aktive i debatten. Og vi ble da gift

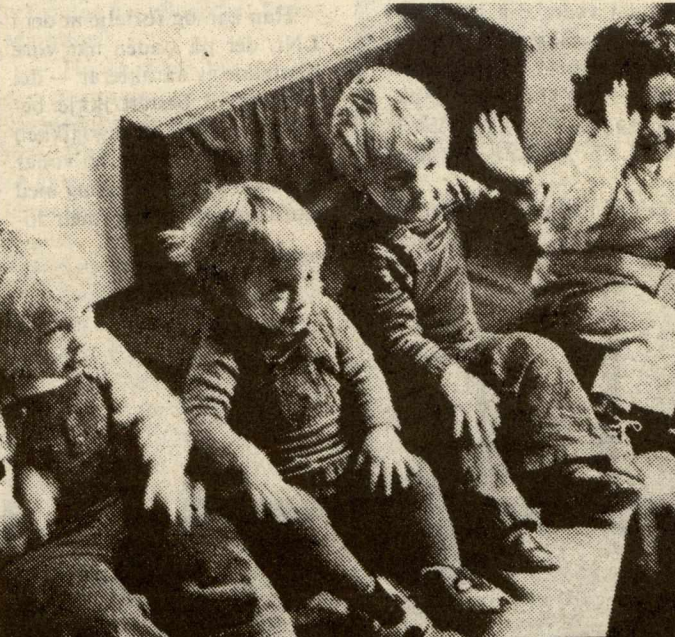
Det er den som kan legge til rette en utvikling i øyeblikket og på lengre sikt. Det som er kjernen i marxismen er en omdannelse gjennomført av den organiserte arbeiderbevegelse, avslutter Hegna.

Enig eller uenig i det. Vi har hatt en to timers prat. Foran oss ligger en diger bunke med notater og vi vet at denne samtalen kunne fortsatt i timesvis. For Mot Dag var en spennende gruppering og bevegelse og den er det fortsatt i dag. Rent historisk. Som studentenes ledende organisasjon i over 20 år. Hva de gjorde galt og rett vil det fortsatt stå strid om. Kanskje har du synspunkter på det? I så fall — send oss — send oss ...

Jessie

BARNEHAGE PÅ KRINGSJÅ

4 år i en skuff!

5. juni er det 4 år siden Barnehaagemndra i Oslo godkjente planene for utbygging av Frydenhaug daghjem på Kringsjå studentby i Oslo.

Men fortsatt er ikke et spadetak tatt, fortsatt er det ingen tegn til de 61 hardt tiltrengte nye daghjems plassene for studentene.

Hvordan kan sånt skje?

Etter godkjenningen i Barnehaagemndra lager Samskipnaden detaljerte utkast, innhenter anbud og setter opp budsjetter. 11. mai 1976 oversendes det hele til Barnevernskontoret. Da er første året gått.

3. desember 1976 foreligger endelig godkjenning fra Barnehaagemndra. Da er det gått et halvt år til. Barnevernskontoret skal så besørge saken videre til rette kommunale instanser og til Husbanken. Dette skjer ikke. Til tross for utallige purringer fra Samskipnadens side er saken blitt liggende i en skuff i kommuneadministrasjonen.

— Hvordan kan dette skje? Institusjonssjef Uberg i Oslo kommune svarer slik:

— Det er klart, at det ble gjort en feil. Papirene ble arkivert etter behandlingen i barnehaagemndra. Jeg har forsøkt å purre.

Saken er nå på vei til behandling i formansskapet.

— Du mener det er begått en formell feil, altså?

— Nei, ingen formell feil. Men en feil, en feil som kan skje...

Sånn kan bare en kommune-pamp svare. I to og et halvt år har kommunen sittet på saken. I løpet av denne tida har Samskipnaden gang på gang PURRET på den. Kommunen må altså ha visst om problemene. For ett år siden kunne f.eks. kommunen fortelle at de nå hadde funnet papirene i en skuff, og at man straks skulle ordne opp.

Og dette skjer mens behovet for daghjem til studentbarn er enormt. I dag har Samskipnaden 300 daghjems plasser til omtrent det dobbelte antall studentbarn i førskolealder. Frydenhaug vil avhjelpe det aller mest kritiske behov, men heller ikke mer.

Samskipnaden har dessuten pengene til bygging liggende klare, tomta er klar, tegningene er klare osv.

Utbyggingssjef Ulf Thorshaug i Samskipnaden sier til bedrifts-avisa SAM at han ikke fant noe. annen måte å få saka ut av dødvannet på enn å informere de politisk valgte medlemmer av Barnehaagemndra om kommunens skandaløse behandling av barnehaageplanen.

GRAADAL OG PRINSIPPER

«Prinsipielt er jeg for etableringskontroll for leger, fordi legene i all hovedsak lønnes av statlig trygdekasseordning,» sier Øyvind Graadal, SV'er og medisinerstudent.

Det er for så vidt greit at herr Graadal er prinsipielt for etableringskontroll, men som sosialdemokrat er han tydeligvis sterkt forhindret fra å se hvordan denne konkrete loven vil virke i denne konkrete sammenhengen. Legene har påvist hvordan etableringsloven bare er et forsøk på et lappverk på en elendig helsepolitikk, et for-

søk på å gi legene skylda for DNA-regjeringas misere.

Men SV ble stående alene som støttespiller for regjeringa blant medisinerstudentene. Både Grønt Gras, Progressiv Front og DKSF gikk mot loven.

Dessuten: Har Graadal noen gang prøvd å komme til vanlig lege i Oslo? Der det ifølge hans parti er så flust med leger... Hvis ikke, vil vi gi ham et råd: La det være, prøv helsetjenesten på Blindern i stedet, der er det bare noen dagers ventetid.

J.

LNL I SOGNDAL: STØTT Eritrea!

— Vi har vurdert det slik at folket i Eritrea treng all den støtte dei kan få no, difor har lærarskulestudentane her i Sogndal vedteke å halde ein innsamlingsaksjon i ein midt-time til inntekt for Eritrea, i staden for å slutte seg til aksjonsdagen for Cap Verde som LNL sentralt legg opp til.

Det er formannen i Lands-

laget for Norske Lærarskulestudentar avdeling Sogndal, Jarle Tømmerbakke, som seier dette til «Hva Må Gjøres».

Han kan òg fortelje at dei i LNL der på staden har vore opptekne av karakterar — dei vil over til bestått/ikkje bestått — og av pedagogikken og innhaldet i han. Dei vonar at dei no kan setje i gong med laurdagsseminar om meir lo-

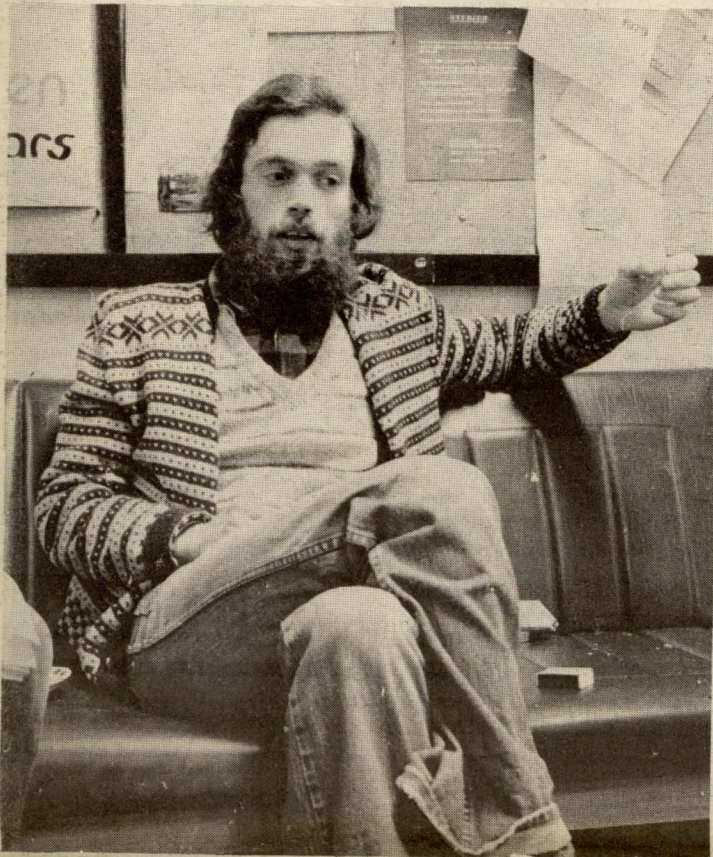
kale fagkritiske emne.

— Det har vore halde seminar i regi av LNL sentralt, seier Jarle Tømmerbakke, men det tømmer kassa vår om vi skal sende av garde folk til desse. Dessutan har ikkje kommunikasjonen vore heilt på topp, slik at det ikkje har blitt andre enn deltakarane på desse seminara som har nytt godt av dei.

— Det er snart landsmøte i LNL, er det spesielle saker som skal opp der du er oppteken av?

— Eg vonar at det vert ei solidarisk haldning hjå landsmøtedeltakarane til husleigestreiken her, og at det til dømes vert gjennomført ein undervisningsboikott som støtteerklæring til bebuarane på hybelhuset. Slik det er no, har vi ei kjensle av å vera isolerte, vi manglar lovnad om skikkeleg støtte.

Elles kjem vi òg til å røyste imot løna tillitsvern i LNL, fortel Jarle Tømmerbakke. Avslutningsvis legg han til at det ikkje er berre lett for dei små lokallaga i LNL — det er hardt å eksistera økonomisk, sjølv om dei får ei viss støtte frå studentrådet. Interesse er heller ikkje så stor blant lærarskulestudentane i Sogndal, noko Jarle Tømmerbakke meiner delvis kan ha sin orsak i at dei fleste kjem rett frå gymnasen — der ein jo vert lært opp til berre å ta passivt imot, seier han.

Formannen i LNL i Sogndal — Jarle Tømmerbakken

A kome over til vestlandet er som alltid det same sjokket for oss flatlandsbønder fra Blindern. Høghusa som til dagleg omgjer oss vert bytta ut med grått og traust fjell. Vi er i fråhaldspolitikken og ferjenes landsdel.

Frå Oslo går vegen til Sogndal fyrst til Gol. Så nokre timars busstur over fjellet og ned på skuggesida. Ikkje for det — våren er komen hit no. I fleire bygder har sola synt seg for fyrste gong på fleire månader.

Før vi kjem til Årdal med dei karakteristiske små husa er det kaffipause på Borlaug. Så går bussen til Kaupanger, ei kort ferjetur, litt busskøyning igjen og så er vi i Sogndal. Fødestedet til den sagnomsuste Gjest Baardsen. Vi er her for å sjekke opp eit rykte om at nokre studentar hev teke opp arven etter Gjest. Det heiter at dei tar frå dei rike, men meir om dei seinere.

Mens vi ennå sitt og sludrar over kaffien på Borlaug sett bussføraren oss inn i den gamle striden om sjukehuset her i fylket. Skulle Førde eller Florø ha sentralsjukehuset. Joda! Den gongen sto det nok høge bølger her inne.

Kamp og kvardag i Sogndal

Bølgjene gjekk nok ikkje lågare den gongen Raud Ungdom herja som verst i bygda. I ei stund, for nokre år sidan, var Sogndal ein raud flekk på kartet. Det var slike tilstander at Raud Ungdom måtte leige samfunnshuset for å halde medlemsmøter. Gymnasen sto i kok, det lokale borgerskapet budde seg på det verste.

Som svar på framgangen til dei revolusjonære var ein «på ansvarleg hald» nøydd til å gjere eit eller anna. Nokon kokte ihop ei likvideringsliste som blei trykt i Sogn Avis. Det slo ned som ei bombe. Fleire av bygdas framste sto på lista. Om dei ikkje skulle skytast med ein gong, kunne dei i beste fall få kjøle seg ned i ein planlagt konsentrasjonsleir på Jostedalsbreen.

Og kven sto bak denne lista? Styggingane i Raud Ungdom sjølvsagt! Dei vil nok ta livet av deg så snart revolusjonen kjem — så hald deg unna dei!

Så jævli og lavpanna kan hetsen bli. Rettssak og folkemeining dømde etter kvart alt prat om desse listene nord og ned, men nokon bit likevel på. Dei som var i Oslo på den tida vil blant anna hugsa ein Bjarne Eikefjord med feberaktig og fanatisk glans i auga. Han flaug rundt og påsto at han hadde sett listene med egne auge.

Sogndal i Sogn og Fjordane

Nok om det — i dag er det stillare i Sogndal. I fylgje vegboka til NAF er det eit strandsted med atskillig bebygging. Indre Sogn sitt største handelsentrum. Noko industri er det òg. Slakteri, meieri, trevarefabrikk, saftfabrikk og sagbruk. Vi blei fortalt at dei som jobba her stort sett haldt seg i ro, men det var stadig misnøye og gnisningar. Fabrikkeigarane svarar med beinhard registrering og siling av nye folk. Det dei treng minst av alt er folk som kan gå i spissen og lede arbeidskamper.

Det bur om lag 5000 folk i Sogndal. 2000 av desse igjen er på ein eller anna måte knytta til skulene. Sogndal er skulesenter. Forutan ungdomskule er det gymnas, lærarskule, husmørsku-

DH — NATURRESSURSLINJA

For to år sidan startet studiet i naturressurs-kunnskap ved Distriktshøgskolen i Sogn og Fjordane. Til sommeren går det første kullet ut. Studiet skulle være et avsluttet, yrkesrettet studium, sa rektor til oss da vi begynte.

DHs mål er å skape arbeidskraft til arbeidsplasser i fylket. Vi kan tenke oss naturressurserne som ressursplanleggere, ved utbyggingsavdelingen til fylket eller i det økende oppdrettsarbeidet med fisk.

Dette er muligheter, men hvordan ser det ut i dag?

Vi får ingen formell kompetanse. Derfor er det søkt Universitetet om å få godkjent studiet som mellomfag. DH i Bø har hatt 3-årig miljøvernlinje i mange år, og der fikk først det fjerde året en slik kompetanse.

Kan vi da gå rett ut og jobbe og gi blaffen i skolebenken? Nei, antakelig ikke. Krisa i kapitalismen gjør at nye stillinger ikke

blir oppretta, dessuten er utdanninga typer som ikke er ferdige i dag. Vi må prøve å slå oss inn på et felt, og så ta den etterutdanninga vi kan få.

Hva er det så vi lærer og driver med? Det første året går klassen sammen, og på grunn av småfaga hadde førsteklasse hele 10 eksamener dette året. De viktigste faga er økologi, geologi, miljøkjemi og botanikk. Bare et par eksamener kommer på høsten. Storkjøret finner sted om sommeren, med masse eksamener fram til 20. juni. Da er det også tid for ekskursjoner og feltkurs.

Det andre året skal man velge mellom en akvatisk og terrestrisk linje, men etter et nytt opplegg blir man i praksis budet første året. De fagre løfter viker for knappe rutineopplegg.

En annen sak ved DH er at lærerne her har forskerstatus, men behøver ikke ha spesiell undervisningskompetanse. Oppmøtet er frivillig, men det viktigste skjer på forelesningene. I få fag er det ferdige lærebøker, og det må plukkes litt her og litt der.

Distriktshøgskolen skal engasjere seg i saker som har betydning for området. I fjor var skolen med på et seminar om kraftutbygging i Jostedalen. I år har skolen holdt seminar i Viksdalen over virkninger ved utbyggingen av Gaular-vassdraget. I fjor var det også kurs i fiskerøkt. Sammen med initiativ for arbeidsplasser på Vestlandet, har skolen holdt seminar om ørret og laks i

Sognefjorden. På forespørsel har elever fra akva-linja vært med på å sette 25 000 lakseyngel i Sogndalselva. Det må kalles et tiltak for å tjene folket!

En praksisoppgave for 2. år kan også brukes på en slik måte. Den omfatter en undersøkelse av en beskytta fjordarm med sikte på mer fiskeoppdrett, undersøkelse av drikkevannskilder ved Sogndal eller en fiskeundersøkelse for å fastslå produksjon og avkastning i ferskvann. Andre har intervjuet bygdefolk og laget konfliktkart ved forskjellig bruk av utmarksområder. Folk i distriktet støtter opp om dette. F.eks. fikk de som var i Hafsløvn vann tillatelse av grunneigarlaget til å prøvefiske etter at fisket var utløpt.

Hvordan er forholdene på DH, er de bra?

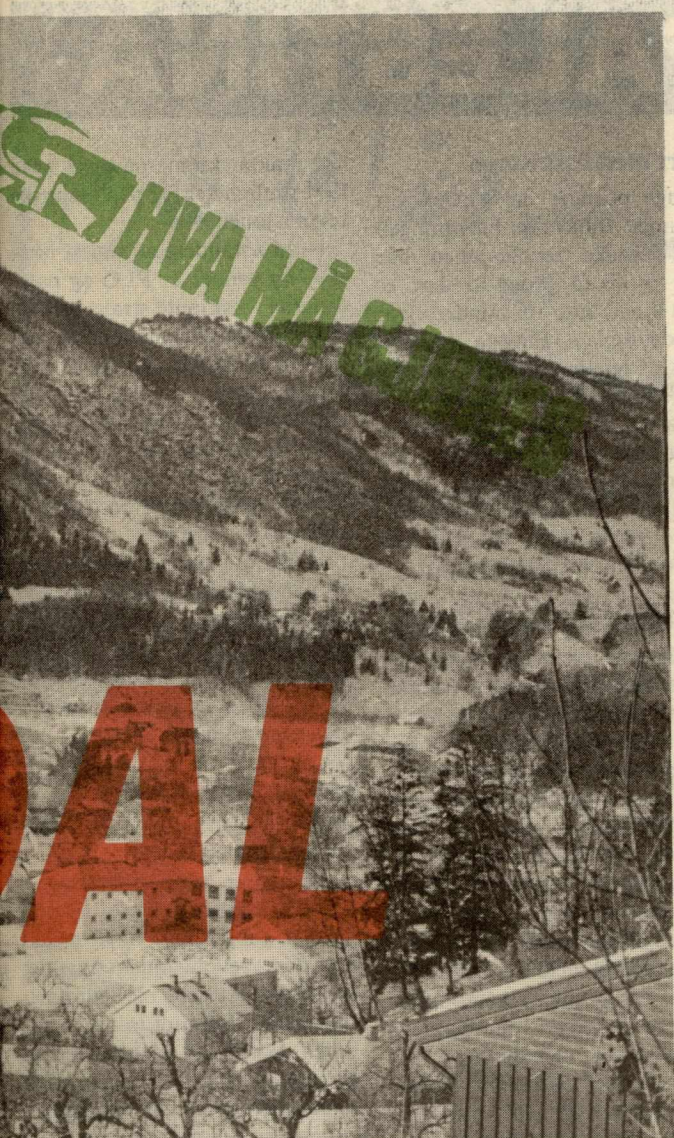
Alle førsteklasse drar opp i Jotunheimen et par dager med én gang de begynner på skolen. De blir kjente og kamerater på en naturlig måte, noe 2. klasse merker på at det er gruppearbeid og arbeid med å vurdere saker. De har f.eks. gjennomført en konsekvensanalyse ved flytting av DH og PH (sammenslått) til Kaupangerskogen, og bl.a. krevd sikret et viktig hjortetrekke der.

2. året er det viktigste fag planlegging, f.eks. geologi, akvakultur og jakt-viltstell økologi. Det ser ut til at faga får mer faste lærere, og tilfeldighetene må da bli mindre etter en tid?

ml, Sogndal

Noen av studentene i ferd med å foreta målinger i eit vatn i nærleiken av Sogndal

KVINNEKAMPEN I FRAM- GANG I SOGNDAL

— Dei som hevdar eit kvinnefiendtleg syn skal få sjå at vi ikkje gjer oss, vi skal slå i hel myta om at kvinner ikkje forstår seg på politikk, og derfor skal vi ut i gatane på 8. mars!

Dette sa Tove Mathisen i innleiinga si på eit ope møte som 8. mars-komiteen arrangerte i Sogndal. Det hadde møtt opp i underkant av 30 interesserte til dette møtet, og om lag ein tredel av desse hadde aldri gått i tog på 8. mars før. I fjor gjekk det om lag 80 i tog, mens ein i år reknar med at det vil bli minst 100. Parolane som vart vedtekne på møtet var mellom anna:

— Fleire dagheimar i Sogndal!

— Alle sjukehus i Sogn og Fjordane må utføre abort, vekk med lova om reservasjonsretten!

— Nei til sal av kvinner. Pornofrie butikkar i Sogndal.

GRUPPEAKTIVITET

— Vi har mobilisert gjen-

nom gruppeaktivitet, kan dei to som sit i leiinga for 8. marskomiteen, Marianne Leikvoll og Tove Mathisen fortelle. Gruppene sprer ringar i vatnet, slik at vi no er om lag 50/50 kvinnefrontarar og uorganiserte. Vi har ei propagandagruppe, ei kulturgruppe som skal framføre ein revy dei sjølve har laga, på møtet om kvelden 8. mars, og ei formingsgruppe som vert den økonomiske ryggraden vår. Dei har nemlig aktivisert folk med å strikke lappar til eit stort lappeteppa som skal lodast ut. Vi reknar med å få inn over 2000 kroner på dette teppet.

Mesteparten av dei som er aktive er skolejenter, aktiviteten på gymnaset er stor. I det heile ber Sogndal preg av å vera eit skulesenter. Det er elevane som er dei aktive. Sjølv om vi har fått mykje støtte frå bygdefolket når det gjeld enkeltsaker som abort og dagheims plassar, rekrutterar vi ikkje så mykje frå denne gruppa.

GODT FOTFESTE

Korleis er stoda for Kvinnefronten her i Sogndal, Tove Mathisen?

— Ho er svært bra, vi er den største gruppa i heile fylket med opp imot 40 medlemmar, fordelt med halvparten på gymnaset og halvparten på lærarskolen, og vi er i fin framgang.

— Kva kan dette skyldast?

— Eg trur mykje av grunnen ligg i at vi jobbar på eit jordnært nivå, med til dømes barnehage for studentborna. Elles har vi òg mykje sosialt samvær, og ein skal vel ikkje sjå bort ifrå at det kan vera lettere å jobbe i eit skulesentrum enn andre stader. Nytt av året er forøvrig at vi har fått aktive folk på Distriktshøgskulen. I tillegg trur eg at vi har fått eit mer legitimt preg etter at vi gjekk i spissen for dagheimssaka, det vart støtte av bygdefolket, og vi vart meir ålment aksepterte. Vi har fått eit godt fotfeste — no gjeld det berre at vi utviklar oss i riktig lei!

Korleis skal ei studentavis, og særleg ei kommunistisk studentavis, vera? Dette gikk vi rundt og spurde folk på lærarskolen i Sogndal om. Her er nokre av svara vi fikk:

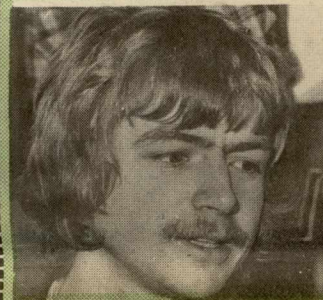
5 om student-avis.

Nils Seim, 2. klasse:

— Eg er sjølv sagt svært oppteken av husleigestreika her. Elles kunne eg tenke meg å lesa om kva som skjer på andre lærestader, både i Noreg og utlandet. Eg interessar meg òg for utanrikspolitikk, og ynskjer meg artiklar om Kina sin politikk på dette området.

Rolf Kleiven, 2. klasse:

— Gjennom husleigestreika har eg fått augo opp for kor viktig studentane sin interessekamp er, spesielt er det viktig at vi krev aukt stipend. Eg er sportsinteressert, og kunne tenke meg ein diskusjon i «Hva Må Gjøres» om proffidrett kontra masseidrett, og reportasjar frå studentidrettslag.

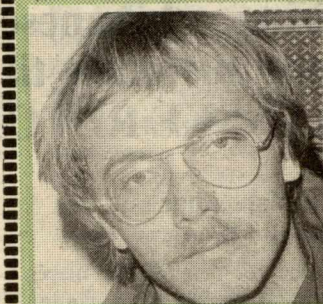
Anne Bjørk Kolltveit, lærar:

— Avisa må ikkje vera berre ålment politisk orientert, men òg ta opp den faglege politikken på lærestadene og dei forskjellige institutta på universitetet. Eg hadde gjerne sett at det var meir kultur.

Johs. Thaulé, lærar:

— Eg må medgje at eg les svært lite studentaviser, men det eg et svært interessert i, er korleis ein kan få i gong eit fruktbart samarbeide mellom lærar og studentar. Kanskje det hadde vore noko å ta opp til debatt?

Trond Söderholm, 1. klasse:

— «Hva Må Gjøres» skal vera ei avis for dei som er under utdanning i heile Noreg, men avisa mangler lokalstoff. Eg synest ikkje at de skulle legge så mykje vekt på utenrikspolitikk og teori, men heller prioritere å skrive om den sosiale og faglege situasjonen til studentane.

NÅR VERT DET BARNEHAGE- TILBOD FOR STUDENTBORNA?

Ikke ein gong desse to brakkene har kommunen greid å lage barnehage av

Våren -78 vart studentane i Sogndal lova dagheim av kommunen, etter at Kvinnefronten ved lærarskolen hadde fremma denne saka. Optimismen var på topp for småbornsforeldra som frå hausten av kunne sleppe å uroa seg for dagmamma. Men glada vart kortvarig, enno er det ikkje komme i gong noko barnehagetilbod for studentborna i Sogndal.

— Kva er det som har skjedd, Tove Mathisen?

— Kommunen har gått frå lovnad etter lovnad, no er det ikkje lenger snakk om nokon dagheim, men ein barnepark som skal vera open fire timar om dagen. Brakkene til barneparken sto lenge kloss inn til studentheimen, men no er dei i alle fall flytta dit som dei

skal vera, og det har vore arbeidsd i 2—3 uker med å grave grøfter for kloakk. No har det imidlertid vore stopp i dette arbeidet grunna kulda. Rørleggarane kan ikkje gjere noko så lenge vatnet er frose.

— Men det var då vel ikkje nokon fire timars barnehage de ynskte?

— Nei, langt ifrå. Slik eg ser det er ikkje dette noko tilbod til studentane i det heile. Vi er jo på skulen meir enn fire timar om dagen, så då vert det til å ordne seg med dagmamma att for den resterande tida. Foreldra aksepterte imidlertid dette tilbodet, av di dei meinte det var betre enn inkje, og av di dei var i ein heilt kritisk situasjon. Dei måtte ha ungane plassert ved semesterstart hausten 1978.

No ser det ut for at det i alle fall ikkje vert nokon ny barnehage før hausten -79.

— Har de freista å legge noko press på kommunen for å få utvida opningstida når denne barneparken ein gong vert opna?

— Vi har hatt ei underskriftskampanje i gong for å få utvida opningstida til 6 timar. Kommunen meinte at dette ville vera uforsvarlig for ungane sin del, men det er praktisert andre stader i fylket. Den korte opningstida og det faktum at det berre vert tilsett eitt menneske for å ta seg av 16 born, gjer at fleire vil kvi seg for å sende ungane dit. Dette er ikkje noko tilbod for studentane.

le, før lærarskule, yrkeskule og distriktshøgskule. Alle skulane er samla på ein plass. Dei ligg i eit felles anlegg rundt Sogndal stadion. På den banen har fotballaget i bygda dunka både Viking og HamKam.

Inntektene kommunen har på desse innflyttarane ligg på om lag 30 millioner i året. Nokon velferd i gjengjeld vert ikkje gitt. Eit anna sted på desse sidene fortel vi om barnehagetilbodet i kommunen. Det seier vel òg sitt at dei om lag 1800 elevane berre har to hybelhus. Dei fleste vert sjølv sagt overlatt til den private marknaden. No er det dyrt nok på hybelhusa, men det finst krefter blant dei private utleigarane som vil sette opp prisene til 500 kroner i månaden — og det på hyblar som manglar mykje i kvalitet.

Streik på hybelhuset

I dag er det ikkje manglande hybeltilbud studentane i Sogndal brakar for. Dei som bur på hybelhuset til lærarskolen krev at Stiftelsen som driv huset skal godta den gamle husleiga på 365 kroner. 450 som dei krev no er altfor høgt. Med streiken frå 1976 i friskt minne står dei på no. Den gongen fekk dei pressa ned husleiga, det same vil dei i dag.

Streikebrytar

Sett bort fra ein mann er det 100 prosent oppslutning om streiken. På huset bur nemleg «velferdsekretær» Rasch Halvorsen. Saman med kona si som går på lærarskolen er han streikebrytar.

Han har ein fin tittel. Ein skulle nesten tru at han var ansatt for å ivareta interessane til studentane. Men den gang ei! Siden han vart ansatt med ei årsgasje på 90 000, har han ikkje finni på anna enn faenskap for studentane. Han er statens forlenga arm i styret i Stiftelsen. Han står fram i avisane og fortel kvifor studentane må gje etter og betala den nye leiga. Hans siste forslag er at dei som er med på streiken ikkje skal få fornya kontrakt i neste skuleår. Det er ikkje til å undrast over at det går forslag rundt på huset om at løna til «Rasken», den er jo meir enn stor nok til å dekke underskotet til Stiftelsen.

Mens vi venter på lensmann

Så har altså leigetakarane blitt truga med utkastning. Korleis ein lensmann skal klare å kaste ut 90 menneske er jo ikkje så godt å si, men det kan jo hende at han får hjelp av Rasch Halvorsen?

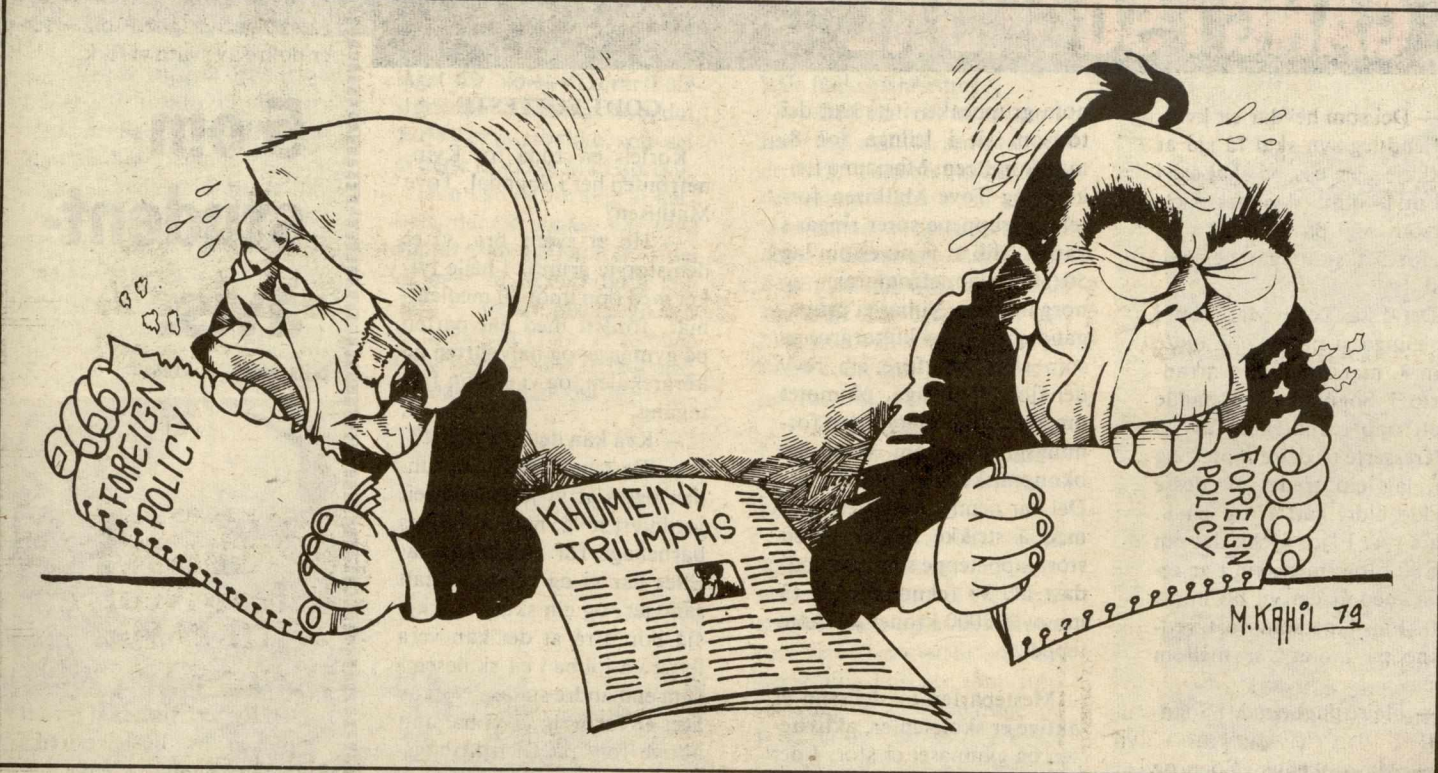
Utkastelsen står framleis ved lag sjøl om leigebuarane har gått til forliksrådet. Om dei ikkje får medhald her, vil dei prøve for retten om Stiftelsen sin framgangsmåte ikkje er i strid med § 35 i husleigelova. Det skulle i prinsippet, om ikkje anna, vere mogleg å få ein dom som seier at Stiftelsen tek overpris på hyblane. Materiale som Distriktshøgskulestudentanes landsforbund (DHL) har lagt fram, syner at husleigene på studenthyblar i det heile er unaturleg høge.

Om ein samanliknar dei husleigene som er i borettslag med dei som er på hybelhusa, kjem det fram at studentane betal frå 112 til 190 kroner meir for det same arealet.

Dette er særleg spennande tall. Dei burde spreiaast til alle hybelbuare i landet. Liknande undersøkingar skulle gjerast andre steder sånn at vi fikk sjå svart på kvitt kva vi virkelig betal for slags overpriser på hybelhus og studentbyar. Då kanskje fleire ville fylgt det framifrå dømet frå Sogndal — og gått til streik sjøl.

B. B.

I DAG IRAN — I MORGEN PALESTINA

PALESTINERE OM IRAN:

Vi var omringet, men IRAN brøyt blokaden!

Tidlig på kvelden 11. februar haglet kulene over Beirut. Vinterens regnvær ble plutselig forvandlet til en storm av varmt stål og intens smatring fra titusenvis av Kalashnikover. Et og annet rakettdrønn fra det syriske artilleriet blandet seg inn. Hva var skjedd — hadde israelerne landsatt styrker i selve Beirut?

En kunne trygt si tvert imot. Dette var årets store feiring. Libanesere, palestinere og syrere sendte ammunisjonen til himmels i elle vill glede over DEN IRANSKE REVOLUSJONEN.

Ayatollahen har kontroll i Beirut

Allerede før den iranske hæren gikk i oppløsning og statsminister Bakhtiar pakket kufferten, hadde Ayatollah Khomeini full kontroll i Beirut. Hver murvegg i de ikke-falangistiske delene av byen var dekket av plakater med hans portrett og teksten: I DAG IRAN — I MORGEN PALESTINA! Plakatene var laget av den Palestinske Frigjøringsorganisasjonen, PLO.

Vi ble ikke overrasket over den øredøvende gledeseksplosjonen som kom Iran til del: Det siste halve året var den gryende revolusjonen i Iran det STORE samtaleemnet arabere imellom. Og uansett uenighet om taktikk og organisering av den palestinske revolusjonen, så var Khomeini alltid gjenstand for et felles glis og dytt i skulderen — nesten som om det var Kupper'n som måtte slå en eller annen finne med tjue sekunder på titusenmeteren: —

Bare vent!

Enfoldig europeer

— Bare vent, sa folk når en enfoldig europeer forsiktig kom med sine innvendinger: Den iranske hæren er visstnok jævlig sterk, og lojal mot Sjahen ... opposisjonen virker ganske spontanistisk og desorganisert ... og Khomeini, han sitter jo i Paris ...

Hvis en prøvde seg med at et

islamsk diktatur vel ikke var så veldig å trakte etter, da lo folk og forklarte tålmodig og litt overbærende at det var tross alt iranernes egen sak, dessuten var 95 prosent av dem muslimer, og de ville ganske sikkert ikke prøve å gjennomføre noe religiøst diktatur hverken i Norge eller Libanon.

«En del av vår egen revolusjon»

Ingen kunne være i tvil om at den vanlige araber var mer opptatt av (og hadde mer greie på) revolusjonen i Iran enn de fleste revolusjonære europeere. Iran er jo nærmere, mer hjemlig, liksom, for araberne enn for europeerne — men det kunne ikke være hele forklaringen. Viktigere var det at araberne så hvilken betydning den iranske revolusjonen ville kunne få når utviklinga i Midt-Østen. Palestinere uttrykte det slik: — *Revolusjonen i Iran er en del av vår revolusjon. Den har brakt et fritt Palestina mange år nærmere...*

Bort med fascismen

Mange poenger har etter hvert kommet fram om betydningen den iranske revolusjonen har hatt og vil få. Noen av dem er godt kjent, andre er mindre kjent — i det minste i Europa. Jeg skal først gå igjennom de mer kjente, og så dvele litt ved de ukjente.

Først: — Alle demokratiske mennesker verden over gledet seg inderlig over at det iranske folket klarte å kvitte seg med det fascistiske terrorstyret til Sjahenes sjah og hans hemmelige politi.

Trøbbel for imperialismen

— Motstandere av imperialismen merket seg naturligvis at Iran nå er grepet ut av klørne på USA. Amerikanerne har fått en politimann mindre til å passe på oljekildene rundt Golfen og mistet et «ris bak speilet» overfor Saudi-Arabia (som betaler mye av regninga til PLO og som ønsker å frigjøre Jerusalem).

Mange har også nikket anerkjennende til meldinger om Khomeinis fordømmelse av *all* imperialismen og *begge* supermaktene — Sovjet har nemlig også hatt svære (spesielt økonomiske) interesser i Iran. Alle partier som representerer utenlandske (imperialistiske) interesser vil bli forbudt sier Khomeini, følgelig også det Sovjet-revisjonistiske Tudeh-partiet.

Mer brøbbel for imperialismen

— Folk som kjente til Irans invasjon i Oman i 1973, på en tid da frigjøringsbevegelsen der hadde stor framgang, og gjennom okkupasjon (i oktober 1975 med 10 000 soldater) holdt det (virkelig) reaksjonære Qabous-styret ved makta, kunne nå også øyne flere muligheter for den omanske revolusjonen.

— Motstandere av staten Israel — og venner av PLO og palestinere — skjønte straks hvilket tap denne okkupantstaten led: 60 prosent av Israels oljeforbruk ble hentet i Iran — dette har blitt stanset. Staten Israel mister også et viktig marked for sine varer: Irans import fra Israel hadde passert 100 millioner dollar i året og var raskt stigende.

— Mindre kjent er kanskje den muligheten forskjellige frigjøringsbevegelser i området kan få med å opprette baser og treningsleire i Iran. Det gjelder først og fremst palestinere og kurderne, men også afghanistanerne.

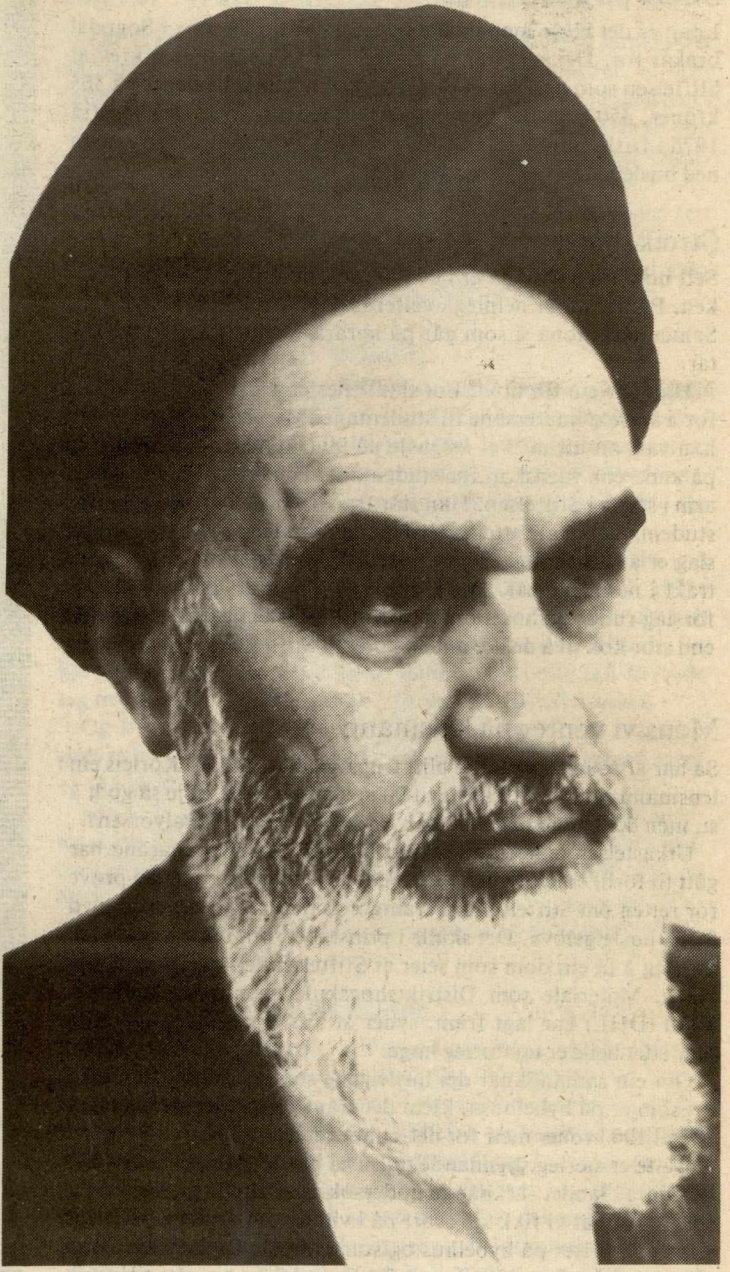
Det går an!

Og så til vurderinger som har vært lite framme.

Arabere i Syria, i Jordan, i Egypt, Sudan, Irak, Saudi-Arabia osv. fulgte nøye med i hvordan revolusjonen utviklet seg i Iran. Avisene ble saumfart, øret klemt flatt mot transistorradioen. Ikke fordi de var så veldig politisk aktive selv, men ennå hadde de kanskje en drøm om en framtidig arabisk nasjon uten imperialistisk innblanding og uten et imperialistisk bruhode av typen Israel. En drøm om at en *kanskje* ikke for bestandig behøver å ha ledere som sviker deres palestinske brødre for politisk press eller i bytte for hurtig kapitalistisk utvikling ...

Og så IRAN: — *Det går virkelig an! Våre brødre i Iran klarer det!*

forts.neste side

Palestinere mener at den iranske revolusjonen som Khomeini sto i spissen for vil få stor betydning for utviklingen av deres egen revolusjon.

forts

اليوم ايران... وغدا فلسطين فتحة

I DAG IRAN - I MORGEN PALESTINA

Gjøre sjahen selskap?

Sadat bør kanskje tenke seg om minst to ganger før han kommer trekkende med noen ny Camp David-avtale nå. Assad bør kanskje ikke føle seg for trygg hvis han prøver å sende styrkene sine mot palestinerne igjen. Og Hussein — han har ikke mye å gå på.

For de arabiske folkene (og andre folk i 3. verden) er Iran til å lære av og ta eksempel av. Det er en stor inspirasjonskilde. For arabiske statsledere er Iran en advarsel — og kanskje et forvarsel. Selv om noen av dem er personlige venner av Sjahen, føler de neppe trang til å gjøre ham selskap i Marokko. De må være forsiktige. De må samarbeide med krefter som ønsker dem dit ... Sjahen bor.

I klemma

De fleste statsledere i den 3. verden sitter i litt av ei klemme: Midt mellom de stikk motstående interessene til sitt eget folk og imperialismen prøver de å ivareta sin klasses ønsker om en hurtig kapitalistisk utvikling. Og det er en utvikling som både er avhengig av folket og som går imot folkets interesser, og som både er avhengig av imperialismen og er på konkurransekurs med den.

Når Sadat lager Camp David-avtale med «Israel» og USA, er det fordi han er pressa av USA og fordi han mener det tjener den kapitalistiske utviklinga i Egypt.

Eksemplet Iran setter de arabiske statslederne i enda hardere klemme: Nå øker presset innenfra i styrke.

Hva vil skje?

Det står ikke i vår makt å være så veldig konkret i spørsmålet om framtidige hendinger. En antydning: PLO forhandler med Hussein om å få åpne informasjonskontor i Jordan. Hussein ønsker det ikke selv og han er presset begge veier (både direkte og indirekte, uten å gå nærmere inn på detaljer her). Den vurderingen som er gitt over skulle tilsi at de faktorene som taler for et slags

«samarbeid» med PLO er styrket etter revolusjonen i Iran. Vi tror at PLO-kontoret blir åpnet. Dessuten: Det å kunne spre PLO-informasjon legalt i Jordan vil være som å antenne en høylåve i august. Flertallet av befolkninga er palestinere som har vært hardt undertrykt etter at Hussein likviderte atskillige tusen og heiv ut PLO i 1970. Selv om Hussein vil prøve å motarbeide det, tror vi at fortsettelsen i praksis vil være at grensa mellom Jordan og «Israel» blir åpnet for palestinske kommandoaksjoner. Og da vil ting virkelig begynne å utvikle seg med rakettfart.

Som en klok egypter som jobber i PLO sa det:

— Vi var omringet, men Iran har brutt blokaden ...

Beirut i februar

ZAPATA

(Denne artikkelen trykkes også i «Fritt Palestina», bladet til Palestinakomiteen i Norge)

Festival 25.-31.mars'79 PALESTINA GRAND PRIX Nei til Melodi Grand Prix i Jerusalem! Anerkjenn PLO!

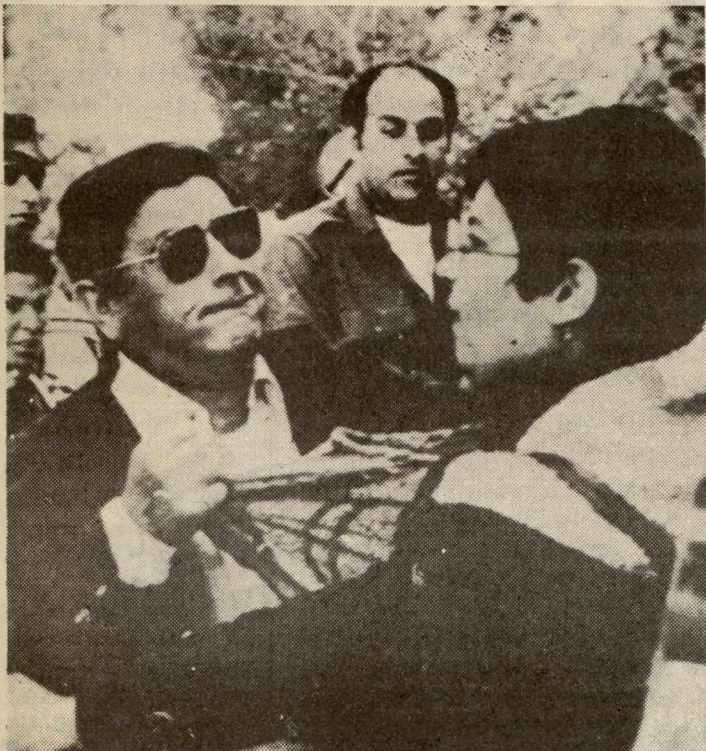
KONSERT
Chateau Neuf
29.3. kl. 19.30
Bill: kr. 40,-

Palestinsk
danseensemble
VÅRSØG
TRAMTEATERET
HEGE TUNAAL
bl.a.

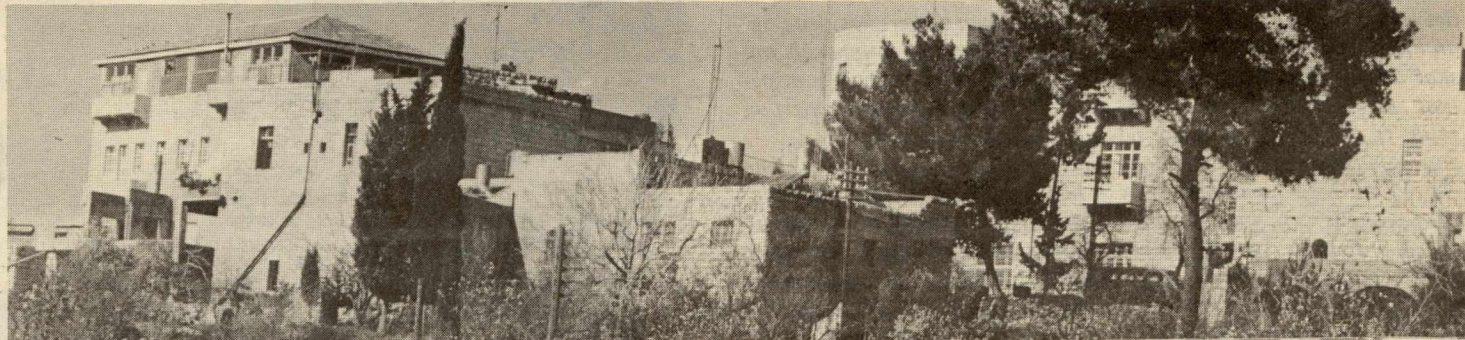
ARR: Aksjonskomiteen
Støttet av Palestinafronten og Palestinakomiteen

TERROR

mot palestinske studenter i «Israel»

Israelsk sivilpulk angriper jødisk jente som protesterer mot behandlingen av palestinske studenter i «Israel».
OVER TIL HØYRE: Bir Zeit.

Eksistensen av et palestinsk universitet innenfor det okkuperte Palestina er en rød klut for okkupertatstaten Israel. Universitetet har hele tiden vært gjenstand for hardhendt behandling fra israelske militærmyndigheter. (Se «Hva Må Gjøres» nr. 4/78). Denne behandlingen har blitt enda mer terroristisk og brutal de siste månedene. Dette har fått representanter for Bir Zeit til å informere om hva som egentlig foregår i det okkuperte Palestina gjennom en pressekonferanse. Pressekonferansen ble holdt 1. desember i fjor, men situasjonen har ikke endret seg merkbart siden da. Et forsøk på å arrangere enda en pressekonferanse, 15. januar, ble stanset av israelske militærmyndigheter. Det følgende dokumentet ble lagt fram på pressekonferansen (sitert etter Ajme News, No. 2/1979):

I løpet av de siste ukene har Bir Zeit-Universitetet vært gjenstand for enda en bølge av trakassering av de israelske militær-

myndighetene. Atten av våre studenter er blitt tatt eller kalt inn, ofte midt på natta, for avhør i de militære hovedkvarterene over hele Vestbredden. Opp til nå har ingen av dem blitt tiltalt for noen forbrytelse, men ennå sitter seks arrestert. Noen av de atten er blitt banket opp og flere er torturert.

Hundrevis av BZU-studenter er blitt stanset ved militære kontrollposter på veien til og fra universitetet. Lærebøkene og forelesningsnotatene deres er blitt sjekket og noen ganger ødelagt. Under den Palestinske Uka som nylig ble avholdt på BZU, ble spesielle akademiske forelesninger stanset og en visesanger fikk forbud mot å opptre på universitetet etter ordre fra de militære myndighetene.

De israelske myndighetene bruker metoder som kontroll av undervisningen, konfiskasjon av litteratur som er legal og tillatt, oppbanking og tortur, for å skape en atmosfære av terror som

gjør en fri universitetsundervisning virkelig umulig.

Det har oppstått et nytt mønster i avhørene av de studentene som ble tatt i den siste runden. De blir bedt om å komme med spesielle informasjon om hvordan individuelle BZU-studenter og fakultetsmedlemmer ser på den Israel-støttede «selvstyrelsen» for Vestbredden og Gaza.

Det er rapportert at studenter under avhøret blir fortalt at de må bestemme seg for å være «mot oss eller med oss», at de ikke får muligheten til å være nøytrale. Hvis studentene velger å «samarbeide», blir de bedt om å forsyne de israelske militærmyndighetene med regelmessige rapporter om de politiske meningene eller antatte meningene til hvert medlem av Bir Zeit. Den lovte belønningen for slike tjenester skulle inneholde penger og «jenter».

Det som foregår på BZU for tida, er bare del av et generelt mønster av trakassering og

skremmel rettet mot arabere over hele Palestina. Det synes imidlertid som om den militære okkupasjonsmakta har bestemt seg for å gi BZU spesialbehandling, å finne og motarbeide mistenkte motstandere av «selvstyrelsen». Som et nasjonaluniversitet har BZU blitt utpekt til straff som eksempel for arabere i hele Palestina. Ikke noe universitet, hverken i Palestina eller noe annet sted i verden, kan overleve, ikke engang fortsette sine legitime undervisningsfunksjoner, hvis dets internasjonalt anerkjente rettigheter for akademisk frihet og uavhengighet blir sterkt underminert på denne måten.

Vi protesterer på det sterkeste på dette mønsteret av undertrykking, trakassering og skremmel overfor medlemmer av BZU fra de israelske militære okkupantene. Vi henstiller til alle universiteter og berørte institusjoner og enkeltpersoner overalt til å støtte BZUs kamp for å hevde sin akademiske frihet og uavhengighet.

Palestinske studenter blir utsatt for brutal undertrykking i sitt okkuperte hjemland Palestina. Spesielt har den israelske okkupasjonsmakta sett seg ut det palestinske Bir Zeit-Universitetet utenfor Jerusalem. Vi bringer her et dokument som beskriver forholdene for Bir Zeit-studentene.

Det er spørsmålet, men kva skal ein svare når ein for det meste er samd i argumentasjonen frå begge sider, men er usamd i begge konklusjonane.

Sett på spissen vert konklusjonane slik: Atferdsteori i alle utgaver er ein heilskapleg måte å analysere røyndomen på, difor må den og all dens vesen bannlysast. Den andre hevdar like hardnakka at atferdsteorien forstår alt og maktar alt. Alle andre behandlingsformer vil difor høve betre på museum.

Ingen av partane synes å akte noko vidare på motstandarens argumenter og det gjev ikkje akkurat von om fredspipeange. Likevel er det underleg at progressive som er samde om premissane og målet, skal bli ståande med to så motsatte syn om atferdsteorien. I stridsivoren har vi kan hende overspela usemja og gløymt at hovudmotseinga går mellom dei som stiller seg på herskarklassas side og dei som er på pasientane si side.

Ein som står meir på sidelinja og ser saken litt frå begge sider, vert frista til å spørja kva det er som gjer atferdsteorien så spesiell.

Etter mitt syn er det ikkje nok å avvise ein teori fordi ein kan påvise borgarlege synsmåtar der, men han treng ikkje å kanonisere heller om ein skulle finna noko som er brukande.

Dette nummer vil drøfta nokre av dei betingelsane det psykiske helsevernet må leva med i klassesamfunnet. Neste nr. vil meir spesielt ta for seg sterke og svake sider ved bruk av ein atferdsterapeutisk behandlingsmodell.

Klassesamfunnet forkynner individuell lukke, men byd på naud og elende. Nokre må slite med psykiske problem, slik at det vert vanskeleg å greie seg utan hjelp. Hjelp og hjelp. Korleis skal den herskarklassa som har tynt mennesket for profittens skuld få det same menneske på fote igjen. Ja, det kan no løne seg. Vi har i alle høve ein stab av profesjonelle «hjelparar» med oppgave å løyse synlege individuelle og sosiale problem.

«Dette kan skje gjennom oppbevaring, reparasjon eller styrking av folks evne til å tåle frustrasjon og undertrykking. Føresetnaden frå oppdragsgjevarane er òg at løysingane skal vere så rimelege som råd og at det borgarlege samfunnet ikkje får skulda for elendet.

Biletet av sosialomsorga er likevel ikkje så eintydig som denne framstillinga. Klassekampen gjer seg gjeldande i sosialomsorga og så. Folk har pressa gjennom visse rettar som står i motstrid til kapitalens interesser. For det andre har ikkje helsearbeidarane alltid vore så lojale mot oppdragsgjevarane og premissane deira. Konfrontert med menneske som har det vondt har dei subjektivt teke standpunkt for desse. Mange har òg lært så mykje om røyndomen med klasseundertrykkinga og personlege problem at dei har valt å stille seg på pasientane si side.

Problemet med verkeleg kunnskap og ideologi

Når folk ikkje oppførte seg som

dei skulle, har det kome ulike forklaringar om dette. I tråd med desse teoriane vert så åtgjerdene sett i verk.

Seint men sikkert har dette også gjeve verkeleg kunnskap om menneske og det sosiale samspelet. Erfaringer er oppsummert og nye teoriar er utvikla.

Forståingsmåtene og teoriane har likevel aldri vore nøytrale, dei har som regel hatt ein tosidig funksjon. Dei skulle legitimere undertrykking og kontrollere handlemåten til folk. Målet har vore å få verkeleg kunnskap som fungerer i praksis og samstundes tilsløre røyndomen.

Djevar og ånder

Ein teori om djevar eller vonde ånder er ikkje så god i dag. Det er så få som vil akseptere den som tilfredsstillande forklaring på psykiske, eller kroppslege problem. Dessuten gjev den ikkje god rettleiing for effektive åtgjerder mot avvikaren. Da er ulike typer medikamentell behandling adskillig meir effektive. Med hjelp av moderne farmakologiske nyvinningar kan ein styre og manipulere menneskelege handlingar på ein forbausande effektiv måte.

Brysame forklaringar av årsaker er ikkje turvande, men ein kan hengja seg på ein vag personlegdoms/sjukdomsmodell. Piller ordnar opp med folk som er stressa eller har søvnproblem, med folk som er engstelege fordi dei er redde for å misse jobben, ikkje klarar kontrollere aggresjonsutbrot osv.

Psykologi eige fag men ikkje mindre borgarleg for det

Psykologien har freista lausriva seg frå ein medisinsk sjukdomsmodell og meiner å seia noko om korleis menneske tenker, opplever og handlar i høve til ein sosial røyndom. Men også psykologien er tenar for herskarklassa. Det er difor ikkje tilfeldig at isolering og abstrahering av individet og problemet, frå ein sosial røyndom, har gått som ein blå tråd gjennom historia til faget.

Vekk med alt borgarleg eller lær og nytt ut det brukelege

Det er i psykologien gjennomført tusenvis av eksperiment, metodar og teknikkar er utprøva i praksis. Mengdevis av erfaring frå behandlingsarbeid er oppsummert. Dette er oppsamla viten som ikkje må kastas over bord fordi det ikkje er meint å tena interessene til dei undertrykte. Vi står ikkje på bar bakke, det som krevst er at vi ikkje let oss lure.

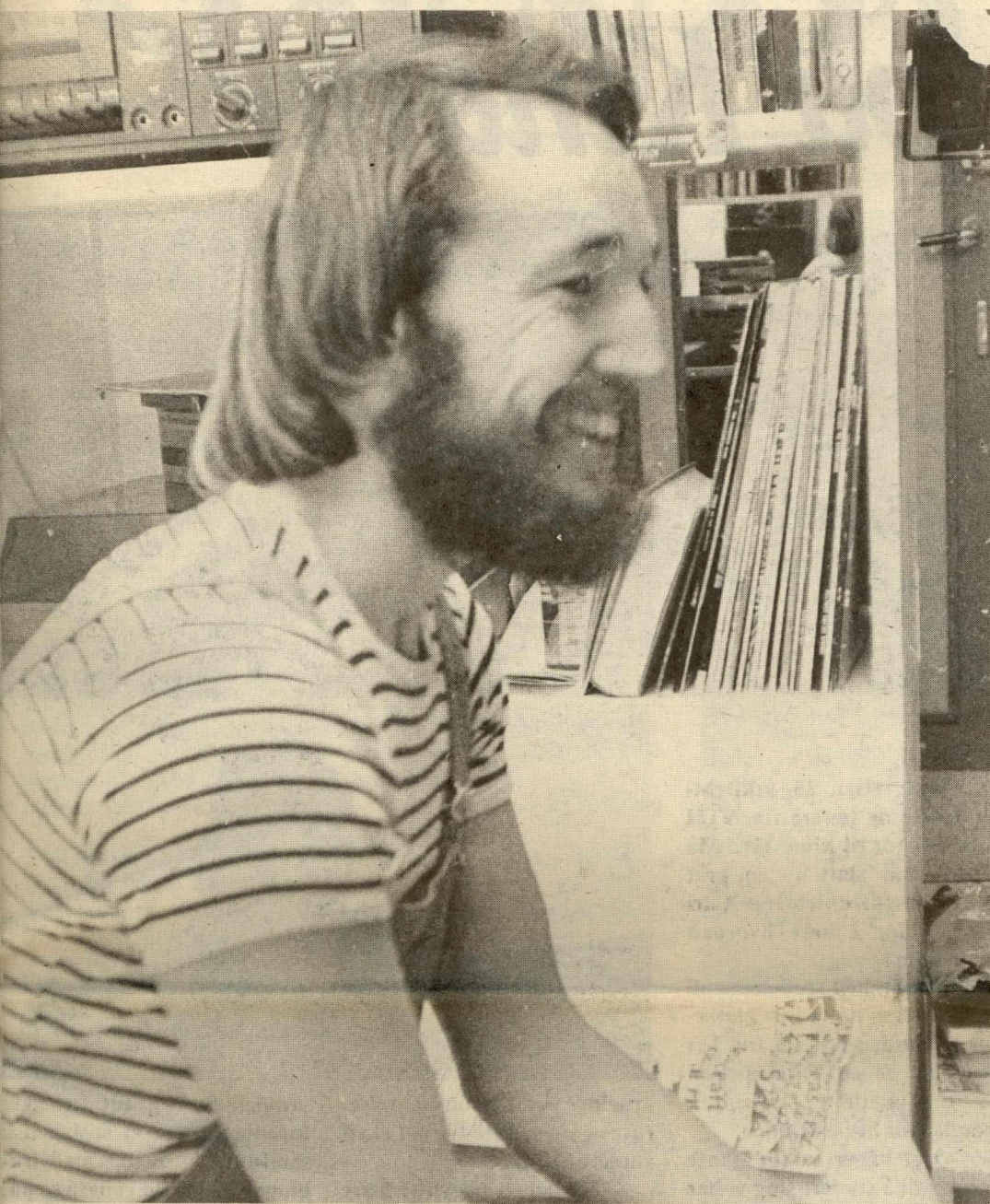
Kina importerer for tida store mengder teknologi frå Europa og USA. Hua Guofeng seier: «Vi må lære alt vi kan av europeisk vitenskap». Han set likevel ein betingelse «... at vi held fast ved den sosialistiske orienteringa og at den proletariske politikken blir satt i leiinga». Kinesarane fryktar ikkje dei kunnskapane som er utvikla i den borgarlege vesten, men dei vil bruka den på sine egne premisser.

Å dra nytte av borgarlege teoriar i praksis krev at vi er vakne så vi ikkje vert pressa inn i bor-

garlege forståingsmåtar. Til sjunde og sist er det berre anvendt i praksis vi kan avgjera kva som er feil og kva som er nyttig kunnskap. Gjennom prøving, analyse og oppsummering, kan vi få ein betre teori. Nokon garanti for ein psykisk helsevern som i hovudsak tener vanlege folk, har vi ikkje. Det kan berre det klassalause samfunnet og sosialismen gjeva. Dersom da ikkje eit slik samfunn gjer tradisjonell sosialomsorg til historie?

RØD FRONT OG GRØNT GRAS DISKUTERER TEKNOLOGI

Eldar: - Det du må ta stilling til er om Kina har bruk for de fire moderniseringene eller om de skal dra plogen sjøl i år 2000.

Øyvind: - Det som er hovedproblemet i vesten i dag, pressområder, arbeidsløshet, og sosiale problemer kan bli importert til Kina også.

Det har til sine tider sett ut som om populistene har hatt enerett på diskusjonene om teknologi og vekst i Norge. «Hva må Gjøres» har tatt en prat med to som har engasjert seg sterkt i denne diskusjonen, Eldar Hanson fra Rød Front og Øyvind Lind Petersen fra Grønt Gras.

— Hva mener Grønt Gras med høyteknologi?

Øyvind: — Det er vanskelig å definere, men vi er selvsagt ikke imot all høyteknologi. Men deler av høyteknologien kombinert med et høyenergismfunn vil med nødvendighet skape sentralisering, strukturrasjonalisering og miljødelegger. Kort sagt et menneskefiendtlig robotsamfunn.

— Hva med f.eks. EDB?

Øyvind: — Det er makthaverne som bestemmer om vi skal ha teknologi og hvilken teknologi. Når den er innført har den en del effekter f.eks. rasjonalisering som kan skape massearbeidsløshet. Det er dette som i dag skjer i den vestlige verden.

Eldar: — Men EDB kan brukes til mange bra ting også. Faren ved å innføre teknologi er at de som anvender den ikke ser på samfunnskonsekvensene. Det er viktig at folk på grunnplanet har anledning til å påvirke dem som styrer teknologien, slik at en kan vurdere behovet opp mot farene ved innføring av en ny teknologi.

Øyvind: — Jeg synes det er viktig å presisere at teknologien

må bli styrt nedenfra og opp. Dette har hittil ikke skjedd i vår moderne sivilisasjon — hverken i den sosialistiske eller i den kapitalistiske varianten.

HVA ER GALT MED TEKNOLOGI?

— Hva er det egentlig som er galt ved å innføre teknologi?

Øyvind: — Man er dessverre avhengig av eksperter. Derfor er det viktig å utvikle motekspertise. I demokratiske samfunn vil det alltid være noen som sier at det ikke er så bra, mens det i et autoritært, monolitisk samfunn vil det være større fare for at alle sier det samme.

Eldar: — Men vi trenger ekspertene også. Skal vi greie å løse verdens energiproblemer, trenger vi eksperter til å løse problemene ved atomkraft. Det er viktig at ekspertene blir kontrollert. Vi skal ikke sluke alt de sier røtt. Derfor trenger folk på grunnplanet kunnskaper også.

Øyvind: — Vi avviser atomkraft på prinsipielt grunnlag. Selv om en løser noen problemer vil stadig nye problemer dukke opp. Dette kan være problemer

som kommer etter lengre tids bruk, derfor kan vi aldri stole helt på en ekspert som sier at nå er alle problemer løst.

VIL VESTENS PROBLEMER FØLGE MED TIL KINA

— I dag kjøper Kina mye vestlig teknologi. Vil Vestens problemer følge med denne teknologien?

Vil Kina gå vestens vei?

Eldar: — Slik jeg ser det, så er det stor forskjell på USA og Kina. Jeg mener det er politikerne og menneskene som styrer teknologien. Teknologien representerer ikke noen spesiell måte å styre samfunnet på. For å bygge opp et samfunn trenger en teknologi og da må en ha en politisk oppbygning som gjør det mulig at folk kan få innflytelse over denne prosessen. Et sosialistisk

land som Kina har dette, men USA og Norge mangler det. I USA og Norge er det flere trekk ved høyteknologien som jeg ikke er noe glad for. I mange tilfelle når høyteknologi blir innført, brukes den til å undertrykke folk sterkere fordi det er andre interesser som styrer. Derimot i Kina vil ikke det være tilfelle fordi utviklinga vil være retta inn på de behov som folk har, og ikke det en gruppe kapitalister og byråk-

problemene skyldes høyenergismfunnet. Rasjonalisering av arbeidet, sentralisering og større produksjonsenheter krever en rik tilgang på energi. Dette er mulig å oppnå i et høyenergisamfunn, men svært vanskelig i et lavenergisamfunn. Konsekvensene av høyenergismfunnet er universelle og disse lovene virker uavhengig av hvem som sitter med makta. Det som er avgjørende er om de fører denne poli-

SKAL KINA DRA PLOGEN I ÅR 2000

Eldar: — Fordi om Kina vil utvikle seg som du sier, ser jeg ikke det som noe bevis for din argumentasjon. Det er klart at den situasjonen som Kina er inne i har faremomenter. Det du må ta stilling til er om Kina har bruk for de fire moderniseringene eller om de skal dra plogen sjøl i år 2000.

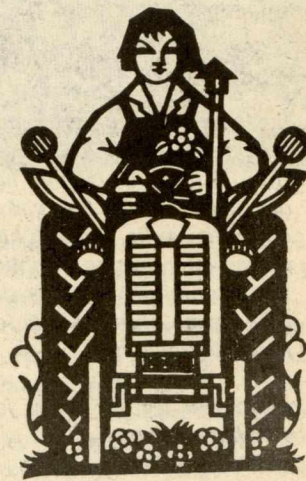
Øyvind: — Kina har behov for vekst i dag. Poenget er på hvilken måte det skal skje. Jeg mener utviklinga i Kina må gå sakte og forsiktig slik at sikkerheten og kontrollen kommer i første rekke. Dette er viktigere enn at det må være gjennomført innen år 2000 slik planen er.

rater er interessert i.

HØYENERGI

Øyvind: — Jeg tror du kommer til å erfare etter få år at utviklinga i Kina kommer til å avkrefte alt det du sa. Det som er hovedproblemet i Vesten i dag, pressområder, arbeidsløshet og sosiale problemer kan bli importert til Kina også. Disse uheldige

tikken eller ikke. Nå virker det som om Kina stiller seg lite kritisk til utviklinga i Vesten. Med de fire moderniseringene innføres de atomstaten og høyenergismfunnet. Jeg regner med at arbeidsløshet, pendling og sosiale problemer vil øke i takt med veksten ... Selv om det ser ut til at lederne vil klare å moderere de verste problemene.

Hvor har det blitt av deg, Stig Holmås?

Det er en av disse beinkalde vinterkveldene. Har akkurat våkna etter en middagshvil som varte tre timer for lenge. TV'n har gått i stykker. Ikke noe bilde. Bare lyd. Prøver radioen. Salmesang. Skrur av. Noe å ta seg til? Jeg graver i bokhylla. «Det er nok å ta seg til» står det utenpå ei bok. Signert Stig Holmås. Fra 1974. «Det er nok å ta seg til for den som er forbanna på loven.»

Jeg finner også de to andre bøkene hans. Den første het «Vi er mange» og ble utgitt i 1970. Det var den første diktsamlinga jeg ble virkelig glad i. Hvorfor? Jo, Holmås sin styrke er å vise de positive sidene, de lyse sidene i arbeidsfolks hverdag, samtidig som pennen hans er klar, og skarp. Han treffer borgerkapet slik at de føler seg uvel. Beskriver undertrykkinga på en så overbevisende måte at arbeidsfolk nikker med hodet og sier: «Ja, sånn er det.»

Og under det hele en lun humor som varmer.

Med jevne mellomrom har jeg kommet tilbake til disse bøkene. Hvorfor? Først og fremst fordi de gir styrke til å kjempe videre i perioder du er nedslitt, syns at tinga går i stå og du mister oversikten. Da er Holmås god å ty til. Som f.eks. titteldiktet i den andre diktsamlinga hans: «Tenke på i morgen»:

«Når du er lei deg, Charlotte, skal du tenke på i morgen
Tenke på at alt skal bli bra
Skogene skal bli grønne
Stanken skal bli duft
Ingen skal lenger kalles fiender
Den ene skal ikke lenger utbytte den andre
Alt skal være enkelt og rent
Ord vi bruker i dag
skal i morgen være borte
Alle skal eie
bestemme
kontrollere
Når du er lei deg, Charlotte, skal du tenke på i morgen
Du skal se den lyse framtiden,
— og fatte mot.»

Enkelte vil sikkert kalle Holmås for de tidlige 70-års hoffpoet — som setter den kommunistiske politikken framfor alt. Men Holmås har den styrken at det hele virker oppriktig, ærlig. Sjøl om han skriver om kyssing i biblioteket og politikk, gnisser det ikke i ørene. Han er blotta for politiske sjåblonger:

«Hva gjør jeg når det er jeg som har ansvaret på denne vekten og en av lånerne klager

fordi to unge mennesker står i en krok
(like ved lyrikkhallen)
og kjøsser?
Går jeg da bort
og ber dem la være å kjøsse
eller gir også jeg blaffen
og sier til han som klager
at verden f.eks. er fri for alle?
Jeg kan kanskje be ham se en annen vei
eller si at slik er nå engang de unge i dag
eller noe sånt
Kjøssing i biblioteket
hva gjør man med det?

Min jobb er å tjene folket
Hvem er folket i dette tilfellet?
Han som klager
eller de som kjøsser?
Begge parter skulle jeg tro
Jeg kan kanskje gå bort til de to
og si at hør nå her, kjære venner
det står en låner her borte,
som ikke liker at folk kjøsser i biblioteket
Kan dere ikke vente med det der
til dere kommer ut?
Men det høres litt snålt ut ikke sant?
Og tenk om de bare fortsatte
Det er ikke greit, nei.»

Stig Holmås er en klasse-dikter. Men også bydikter. I de to første bøkene bor han i Oslo. Men det er hjembyen Bergen diktene handler om. Om de eldre strøkene i byen. Om verftet. Om kamerater i oppveksten. Det er i Bergen hjertet hans lever. Og han lengter tilbake dit. Som han skriver i diktet «Oslo-notater»: «En gang skal jeg vende tilbake til Bergen med en colt 45 i høyre hånden.» Jeg veit ikke om han gjorde det så drastisk, men i den siste diktsamlinga er han i hvert fall tilbake i hjembyen som han beskriver slik:

«Kremmerbyen Bergen»
sier de som ikke vet bedre
Men alt vi ser

har folket skapt
med og mot sin vilje.»

Oslo-diktene er prega av rastløshet, frustrasjoner. Han ser byen fra utsida, er ikke en del av den. Derfor blir de overflatiske og til dels grunne. Bedre blir det ikke når han forsøker å selge Klassekampen og blir møtt med repikken: «Kommer du helt fra Bergen for å selge den der?»

Bergens-diktene derimot går i dybden. De er inderlige, fulle av kjærlighet til arbeidsfolk og ungene i gata, men også av hatet mot dem som hersker over byen. Denne virkeligheten kjenner han som sin egen bukselomme. Kjenner detaljene og byens allmenne trekk. Som han skriver i diktet «Bergen, alltid Bergen»:

«Nå er vi tilbake i byen vår
... I byen med fersk torsk
og det beste ølet i landet
Byen med to umiskjennelige kjennetegn
Sol og regn
Munnspillbyen
klikkertbyen
kattepinnbyen
duekleivbyen
blydunkbyen
Bergen ...»

Vi ser ut gjennom vinduet. Folk haster hjem i kulda. Snøen virvler opp langs husveggene i en drabantby i Oslo. Legger seg på tak og i krokker. Der den kan komme til. Et kvinnfolk hutrer og fryser i telefonkiosken. Gatelysene slåss for å trenge gjennom snødrivet. Vi tenker...

Fem år har gått siden du ga ut den siste diktsamlinga di, Stig. På disse åra er verden forandra. Og sikkert du også. Men hvor har det blitt av deg? Har du gått i hi? Stengt deg inne mellom «de syv fjell»? Vi er mange som savner deg og som vil ønske deg velkommen tilbake.

Er'u med på den?

Jessie

Med sang og dans på Kinatur

I mai reiser 25 arkitektstudenter og lærere fra NTH på studietur til Kina. Hva Må Gjøres har slått av en prat med arkitektstudentene Astri og Gry for å høre hvordan dette kom i gang:

— Ideen med studiereise til Kina kom vi på ved en klassetur til Studenterhytta for 1½ år siden. Vi satt foran peisen og drøfta dette, og ideen skapte stor begeistring.

— Her ligger en fin sjanse for oss til å studere ting vi har felles interesser av.

— Men halvannet år er lang tid, hva har dere gjort i løpet av denne tida?

— Først kontaktet vi den kinesiske ambassaden og senere Vennskapssambandet Norge—Kina. Så startet vi studiesirkel og skaffet oss litteratur for å sette oss inn i det kinesiske samfunnet. Nå

Direktør

Studentsamskipnaden i Oslo har fått ny direktør. Kristian Ottosen, kanskje studentverdenens mest utskjelte person da han ledet Ottosenkomiteen i 60-åra, vil trekke seg tilbake.

Den nye direktøren heter Jan L. Brekke, og har vært redaktør av DKSFs Minerva og sittet i styret i Det Norske Studentersamfund. «Den

arbeider vi med konkret reiserute og ønskeliste for det vi vil studere i Kina.

— Så har vi begynt å lære oss sanger og danser, dessuten er det flere av oss som spiller ett eller annet instrument.

— Hva vil dere se i Kina?

— Vi ønsker å få et best mulig innblikk i kinesiske forhold, og vi har særlig interesse av å studere planlegging og arkitektur under et sosialistisk styre. Hvordan løser de

problemene og tilrettelegger forholdene for et sosialistisk samfunn. Brukermedvirkningen i Kina vil vi også se på.

Samtidig ønsker vi å få greie på hvordan kineserne tar vare på den gamle kulturen.

— 10 000 kroner er mange penger. Hvordan har studentene råd til en slik reise?

— Fordi vi fant på dette

tidlig, har jeg jobbet sist sommer og lagt opp en del penger. Jeg har også spart av studielånet.

— Er dere ikke urolige for at konflikten mellom Kina og Vietnam skal kunne forandre reisen?

Diskusjonen starter. Til slutt kommer en enstemmig konklusjon: — Litt vanskelig å si på det nåværende tidspunkt!

Hva Må Gjøres ønsker god reise og håper erfaringene deres kan komme leserne av studentavisa til gode.

— Ja, kanskje det?

Korrespondent, NTH

gang Samfundet virkelig hadde store møter,» som Brekke

uttalte til Dagbladet, hva han nå måtte mene med det. Brekke var banksjef i Kreditkassen da han ble bedt om å overta som direktør. I motsetning til hva studentene har fått høre ved hvert eneste budsjettoppgjør, mener han at Samskipnadens økonomi er god.

PSYKISK SJUK I ET ÅR

SØKNAD OM LÅN AVSLÅTT!

I løpet av våren 1976 ble jeg stadig dårligere. Når jeg skulle besøke folk, gikk jeg bakgater i mørket. Når jeg skulle ta toget hjem til Ås, snek jeg meg gjennom sentrum.

Jeg begynte å gruble over uløste problemer fra barndommen. Kort sagt: Forfølgelsesvanviddet var i ferd med å ta overhånd.

Jan Wold Hansen er 28 år, ugift, oppvokst og bosatt i Ås, 3 mil sør for Oslo. Han studerer nå historie ved Universitetet i Oslo. Våren 1976 ble han rammet av alvorlige psykiske problemer som gjorde ham helt arbeidsudyktig fram til sommeren 1977. Nå får han verken lån eller sosial stønad. For studenter har ikke krav på slikt. Her forteller han sin historie til «Hva Må Gjøres».

— *Prøvde du å få hjelp?*

— Jeg hadde venner og bekjente som prøvde å hjelpe meg. Men jeg ville ennå ikke innrømme overfor dem at jeg var sjuk, så jeg bare snakket det bort.

— Da sommeren kom, oppsøkte jeg Helsetjenesten på Blindern. Psykologen der hadde et opplegg som virket direkte provoserende på meg, så jeg brøt kontakten etter tre besøk. Han har aldri forsøkt å kontakte meg siden.

— Jeg prøvde også på Vinderen. Der fikk jeg bare høre at mange andre trengte hjelp mer enn jeg.

— Jeg hadde fått sommerjobb som pakker, men jeg måtte gi opp. Hele tiden syntes jeg folk så på meg mens jeg holdt på. Etter hvert klarte jeg faktisk ikke å plassere varene oppi pappkassene.

— *Hvordan kunne høstsemesteret gå?*

— Det gikk ikke. Høstsemesteret mitt varte i to dager. Så satte jeg meg på hybelen min, og senere lå jeg stort sett under dyna og så i taket. Forsvant vekk i en slags psykisk rus. Til jul dro jeg hjem til Ås og fortsatte den samme givende tilværelsen: Tittet ut gjennom vinduet en gang iblant. I løpet av dette året mistet jeg av og til helt kontakten med virkeligheten. Når den dukket opp, var jeg livredd den.

— *Men i dag virker du jo svært pigg?*

— Utpå våren 1977 innså jeg at ikke noe kunne være verre enn å ligge i senga. Dermed fikk jeg den helt nødvendige motivasjon til å begynne å løse problemet. Gjennom familiens gamle privatlege kom jeg i kontakt med Psykiatrisk Poliklinikk i Ski. Der fikk jeg bli med på en arbeidstrengingsgruppe sammen med ungdom med narkotikaproblemer. Jeg var ute i frisk luft, gravde i mulden og sykla fra Ås til Ski hver dag. I en parentes må jeg si

at disse gruppene neppe fungerer særlig bra for dem de er beregna på, men jeg hadde i alle fall stor hjelp av deltakelsen.

— Sammen med psykologen på Ski la jeg opp et slags attføringsprogram. Og etter jobb hos en entreprenør hjemme, ferie på Rhodos og vikariat i ungdomsskolen, var jeg høsten 1978 tilbake på Blindern.

— *Og da begynte de økonomiske problemene?*

— Det første som skjedde var at jeg fikk krav fra Lånekassa om å begynne tilbakebetalinga. Dette ble jo frafalt da jeg søkte om nytt lån midt i høstsemesteret. Jeg la ved en skikkelig bekreftelse fra psykologen min, og svaret var mildest talt sjokkerende: Søknaden om lån var avslått fordi jeg ikke hadde fulgt vanlig studieprogresjon. Jeg hadde allerede fått lån for to semestre på Historie. Men det var jo det året jeg lå under dyna! Svaret var kort og formelt. Lånekassa har overhode ikke vurdert min situasjon konkret.

— *Men du kunne vel få annen hjelp, trygd f.eks.?*

— Jeg var på sosialkontoret hjemme og spurte etter hva jeg hadde krav på. Deres svar var at jeg kunne fått dagpenger hvis jeg hadde kommet mens jeg var sjuk! Som om jeg hadde vært i stand til det.

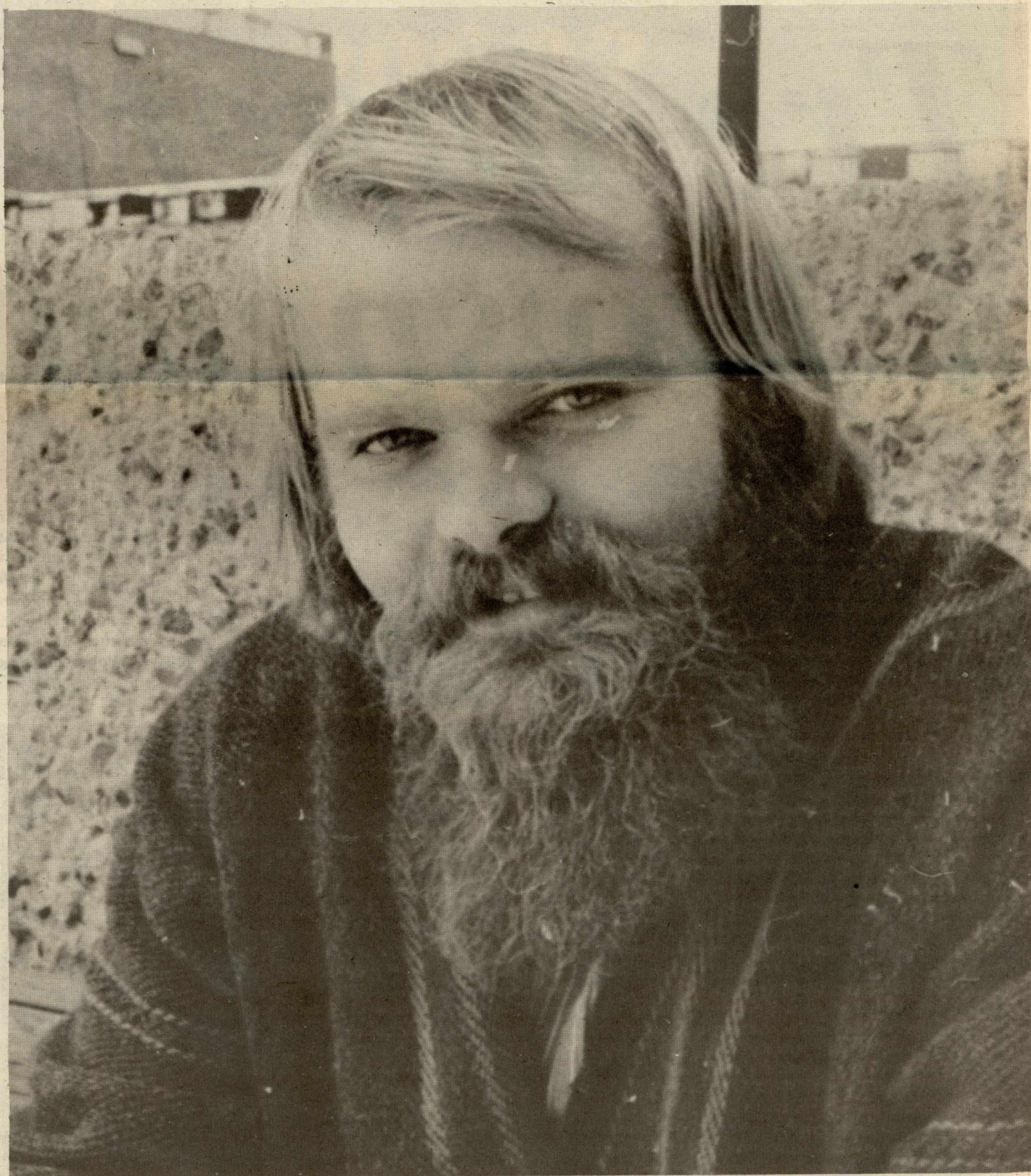
Attføringspenger gis ikke til studenter. Hadde jeg derimot begynt som snekkerlærling, kunne det gått.

Jeg ble forøvrig aldri sjukmeldt, men det hadde ikke hjulpet noe, for studenter har ikke krav på sjuketrygd.

— Jeg hadde heldigvis foreldre som kunne fø på meg i perioden da jeg verken fikk lån eller noen form for støtte. Men alle har jo ikke foreldre med såpass god råd.

— I det hele tatt har jeg vært heldig, tross alt. Jeg var jo slett ikke blant dem som fikk psykiske problemer på grunn av isolasjon i Blindernørkenen. Jeg har kommet meg relativt bra gjennom problemene.

Men her vil jeg gjerne skyte inn at jeg syns NKS og ml-bevegelsen har et noe mekanisk og firkanta forhold til psykiske problemer. Man har lett for å se bare det allmenne: Samfunnet har skylda. De mer særegne og konkrete problemstillingene i hvert enkelt tilfelle blir for lett avfeid.

— *Du er ikke den eneste med dine problemer?*

— Nei. Det fins sikkert en mengde flere tilfeller som meg. Og det fins mange som har stått i en mye vanskeligere situasjon, f.eks. uten foreldrestøtte. Noen har sikkert måttet gi opp studiene etter sjukdom. Men de som

blir utsatt for dette er usynlige, uorganiserte. Ingen ser dem når de blir borte.

— Dette er derfor en uhyre viktig oppgave for vår interesseorganisasjon, Norsk Studentunion. Jeg syns det er gledelig at NSU nå har begynt på dette arbeidet. Jeg håper organisasjonen

vil ta et krafttak her. Det er nødvendig.

— *Noen råd til andre som blir sjuke?*

— Det er viktig at en oppsøker f.eks. Helsetjenesten straks en blir dårlig. Man kan da få praktisk og medisinsk hjelp. Hvis man returnerer studielånet og

heller ikke har andre midler å leve av, kan man få trygd etter Lov om Sosialomsorg.

— Hvis man først havner i uføret, som jeg gjorde, får man ikke hjelp etterpå.

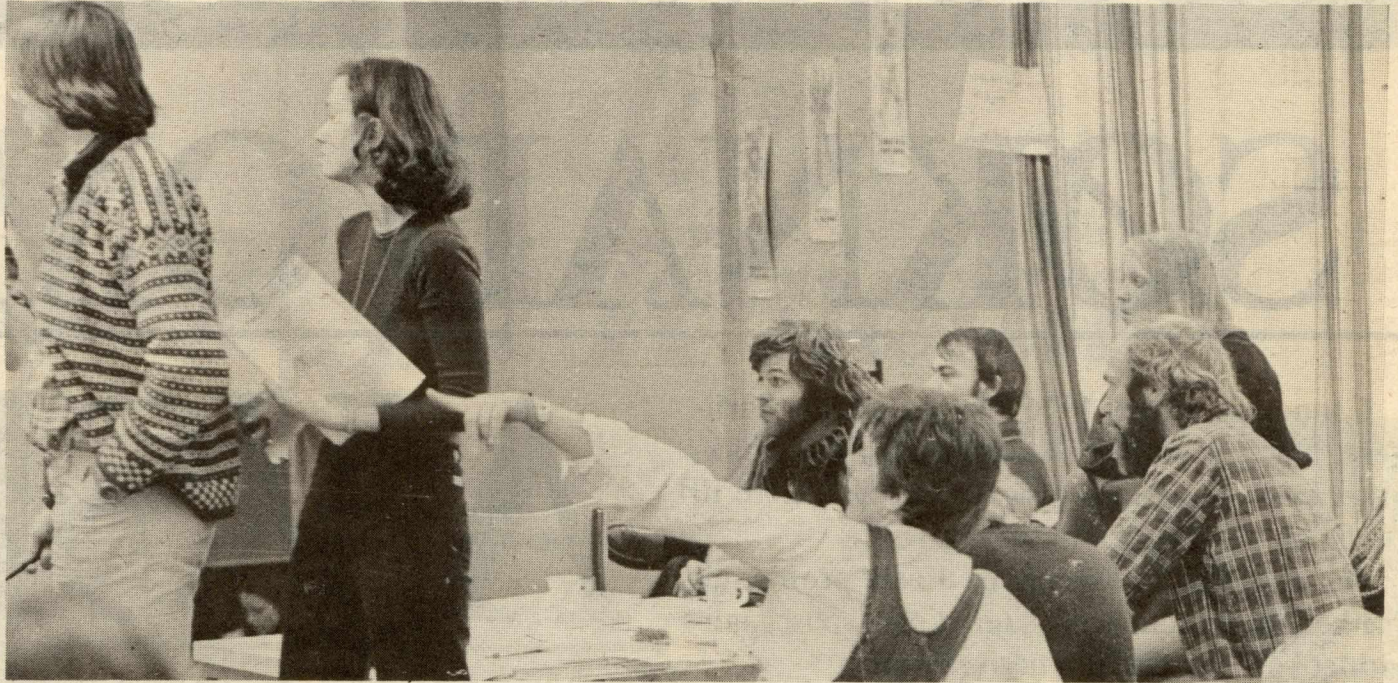
— Det mest groteske er vel at jeg er nødt til å betale tilbake med renter de pengene jeg fikk mens jeg lå under dyna!

Å VÆRE PÅ LANDSMØTE I FR:

Delegater stresser fram og tilbake. Ser ut som de har hele verden på sine skuldre. Noen ligger lett henslengt og følger diskusjonen. I gangene diskuteres sakspapir. Høy-røstede stemmer skjærer gjennom lufta fra talerstolen. Det er ihvertfall ikke temperamentet det skorter på.

«Avstemning»! ropes det. En gjeng kaster fra seg halvfulle kaffekopper, drar inn 3—4 raske drag av røyken og styrter inn i møtelokalet ...

Vi er på FR's landsmøte på Diakonhjem-mets Sosialscole i Oslo. Her har sosialsco-lestudentene avholdt landsmøte i snart 3 dager til ende. Innimellom slagene får vi grepet fatt i noen av landsmøtedeltakerne.

Etter landsmøtet

En av de viktigste diskusjone-ne på landsmøtet gjaldt innhol-det i utdanninga og fagkritikken. I den utdanningspolitiske platt-forma som ble vedtatt heter det: «Utgangspunktet for FR sin po-litikk, er arbeidet med form og innhold i utdanninga.»

Plattforma retter seg inn på å arbeide for «mest mogleg høve til kritisk verksemd i høve til fag-og yrkesrolle.»

Så langt var landsmøtet enig. Det progressive mindretallet stil-te forslag om konkrete krav i henhold til denne plattformen, og noen måter å jobbe med innholdet i utdanninga på. Særlig gjaldt dette fagkritikkens plass i FR.

Landsmøtet nøyde seg med å slå fast at sosialscolestudentene måtte få tid og rom til å drive med fagkritisk virksomhet. Et forslag fra mindretallet om å ta fatt i to konkrete områder, nem-lig sosialarbeidernes yrkesrolle og metodefagas plass i undervis-ninga, pluss ga noen ideer på må-ter å drive fagkritikk på, ble ned-stemt. I stedet ble begge forslaga betrakta som så bra at de ble vedtatt sendt ut til skolene til dis-kusjon.

Organisasjonsstrukturen

Organisasjonsstrukturen i FR var en annen viktig diskusjon. Fra og med neste landsmøte vil sentral- og landsstyrerepresen-tantene bli valgt av landsmøtet og sentralstyret skal bare bestå av medlemmer fra en by. Praksis til nå har vært at hver skole vel-ger representanter til sentral- og landsstyre.

Bakgrunnen for dette vedtaket er at FR har vært prega av en tungrodd og byråkratisk arbeids-form, og håper at dette vedtaket vil effektivisere det daglige arbeidet i organisasjonen. Et forslag fra mindretallet om å prinsippfe-ste større «sjølråderett» for loka-lavdelingene for å motvirke muligheten for økt byråkrati og sentraldirigering, ble nedstemt.

Flertall og mindretall

Også på dette landsmøtet var det et flertall og et mindretall. Opposisjonen på møtet varierte mel-lom 18 og 30 stemmer av til sam-men 72.

Flere delegater hevdte overfor «Hva Må Gjøres» at avstemnin-gene var prega av partipolitiske sympatier, framfor innholdet i forslagene. Andre mente at de to fløyene sto for fastlåst på sitt, der det var grunnlag for kompromisser. Dette var en av svakhetene ved landsmøtet. Likeledes at flere diskusjoner ble vridd til å dreie seg om form i stedet for innhold.

Oppsummeringsvis ser det ut til at landsmøtet har nøydt seg med å vedta hvilke prinsipper som skal ligge til grunn for arbeidet i året som kommer. Hvordan landsmøtevedtakene skal følges opp ga landsmøtet lite svar på.

Medlemmene vil tolke vedta-ka, og hvordan de vil jobbe med FR denne landsmøteperioden.

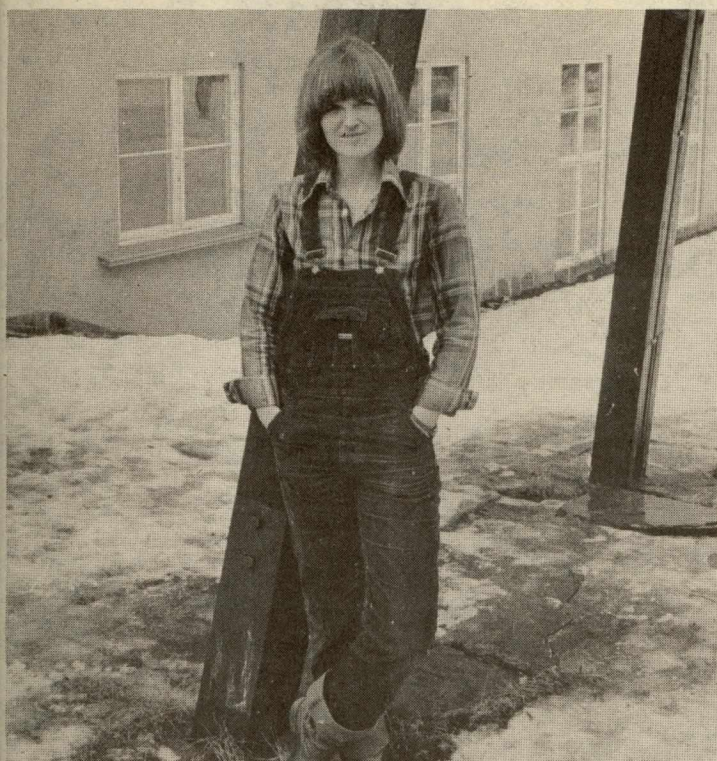
funnet veien hit. Det er nesten flere fra Stavanger.

— Diskusjonene har nok gått på sak, men mange stemmer par-tipolitisk. Sjørl tilhører jeg fler-tallet her på landsmøtet, men i enkelte saker har jeg stemt med mindretallet.

Helga Gudmindsdottir, Rom-sås: — Det har vært veldig gøy. Jeg har fått bedre innblikk i sa-kene FR jobber med, og har ikke mista motet sjøl om jeg tilhører mindretallet på landsmøtet!

Tre dager i høyspenn

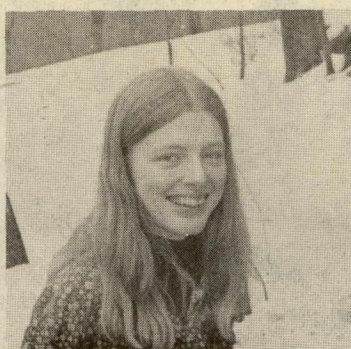

Radi Gjerdrum, Romsås:

Det er andre gangen jeg er på landsmøtet, og denne gangen har jeg deltatt mye mer aktivt. Jeg var ikke engang nervøs da jeg

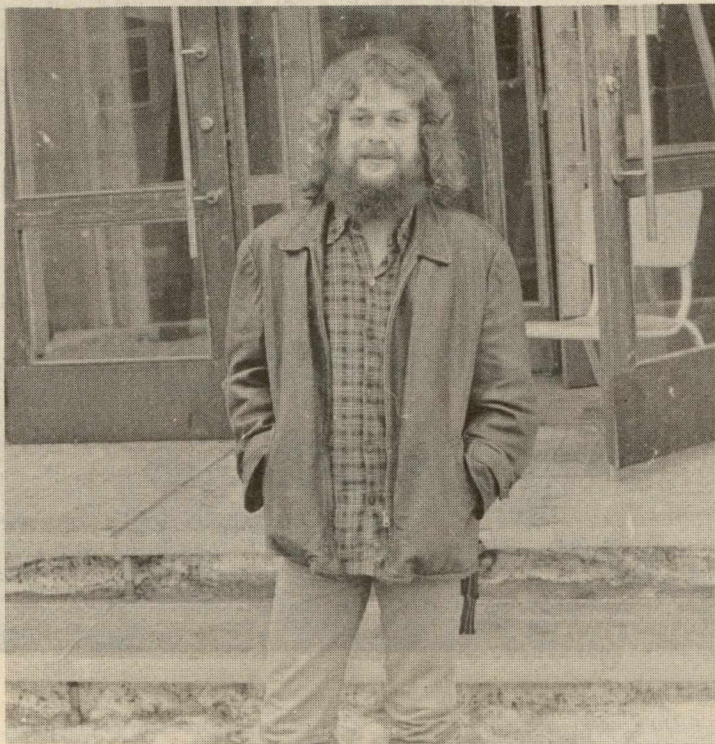
stod på talerstolen fordi jeg gle-det meg til det jeg skulle si! Det har vært veldig inspirerende, sjøl om det har vært et slit å sitte i høyspenn i tre dager.

Wenche Setsaas, Økern: — Jeg har lært mye, men er innmari sliten. Jeg synes vedtaket om den nye organisasjonsstrukturen er bra og gir lokallaga ei vid ramme å jobbe etter. Mange av vedtaka som er gjort har gått for lite på sak og for mye på partipolitiske skillelinjer.

Anne Line Grime, Bygdøy:

Jeg har aldri vært på landsmø-tet før. Jeg har hatt ansvaret for refereringa og det har vært nok å jobbe med. Det var innmari skummelt å stå på talerstolen å høre sin egen stemme i mikrofo-nen. Men jeg syntes det var spen-nende og har etter landsmøtet blitt gira på å jobbe mer med FR!

Inge Kvaran, Barnevernlinja, Stavanger.

— Jeg syns jeg har blitt mer skolert gjennom dette landsmø-

tet og fått større oversikt over hvordan organisasjonen funge-rer. Syns det er rart at så få ob-servatører fra Oslo-skolene har

HVA MÅ GJØRES

BOKS 2072, GRUNERLOKKA, OSLO 5